

TEMA	REALITY-TV LÆRER DINE BØRN OM LIVET	14
	BLIVER MUSLIMSKE BØRN ALDRIG HELT DANSKE?	
	DANSK-TYSK UDVEKSLING MED KÆMPE UDBYTTE	MARTS
	INNOVATION OG IVÆRKSÆTTERI – DET ER FRISKOLE	2019

MAGASINET

Friskolen

ÅRSBERETNING
2018

FRISKOLERNE
MØDEMAGASIN

LEDER MARTS 2019

HVAD SVANER KAN LÆRE OS OM MENINGEN MED LIVET

Jeg har en jagthund med diagnosen ADH(un)D. Hun kræver meget motion, og luftturen går hver dag forbi et lille vandhul bag vores kvarter i Viborg.

Her følger jeg et knopsvanepar, som med stor nidkærhed forsvare deres lille yngleområde. Sidste år overlevede fem unger – en enkelt blev taget af ræven. Og her forleden landede de igen og begyndte deres patruljering langs søkanten.

Jeg kom i mit dagdrømmeri til at tænke på, at de egentlig lever et simpelt liv.

Styret af deres instinkter bygger de rede, lægger æg, fodrer ungerne, siger farvel efter fire måneder, overvintrer på et frostfrit vandområde – og så starter det hele forfra igen.

Sådan som vi Homo sapiens gjorde for årtusinder siden.

Vi har i dag adgang til tilsyneladende udtømmelige madressourcer og skal kun forsvare vores afkom mod skovflåter. Og når de basale behov er tilfredsstillet, begynder vi at søge selvrealisering og højdepunktsoplevelser. Psykologen Maslow beskrev dette behov som ”umætteligt”. Og måske er det én af grundene til de mange tilfælde af stress og depression i Danmark.

Tænk, hvis vi ændrede det lille ”selv-” til ”fællesrealisering”. At vi i højere grad gav noget til det fælles bedste - i stedet for at fylde på et bundløst kar af selvbehov. Der er rigeligt af grupper i samfundet, som stadig bokser med de lavereliggende behov i Maslows behovspyramide (sikkerhed, kærlighed, påskønnelse), og kunne bruge vores hjælp.

PER ØLHOLM, REDAKTØR

Landsmøde 2019

4.-5. maj, Comwell Kolding

MAGASINET

Friskolen

**MAGASINET FRISKOLEN NR. 14
MARTS 2019**

Medlemsmagasin for Dansk Friskoleforening.

FORSKELLIGHEDERNES FÆLLESSKAB

Dansk Friskoleforening er interesseorganisation for 338 friskoler med cirka 49.000 elever. Skolerne repræsenterer en bred vifte af pædagogiske og ideologiske livsanskuelser fra grundtvig-koldske friskoler, Rudolf Steiner skoler, flersprogede friskoler, Freinet-skoler, Montessori-skoler til Lilleskoler og mange andre typer friskoler.

Har du ideer og kommentarer til Magasinet Friskolen, er du velkommen til at kontakte os på per@friskoler.dk

**ANSVARSHAVENDE
REDAKTØR**

Per Ølholm
per@friskoler.dk
Tlf. 2843 2343

**ART DIRECTION &
GRAFISK DESIGN**

Helene M. Keinicke, Sara Frostig (barsel)

FORSIDEFOTO

Sophia Juliane Lydolph

TEMAILLUSTRATION

Stine Maria Aalykke

STREGTEGNINGER

Helene M. Keinicke

TRYK

MV-Tryk
www.mvtryk.dk

OPLAG

12.500 stk.

UDGIVER

Dansk Friskoleforening
Middelfartvej 77
6463 Asperup

ABONNEMENT

Alle medlemsskoler modtager magasinet som del af medlemsskabet.
Alle øvrige kan købe abonnement for 175 kr./halvår.
www.friskoler.link/abonnement

ABONNEMENTSERVICE

www.friskoler.link/selvbetjening
Tlf. 6261 3013

ANNONCER

Media Partners
Marianne Lander
marianne@media-partners.dk
Tlf. 29671446
www.friskoler.link/annoncer

*De i magasinet fremførte synspunkter deles ikke nødvendigvis af redaktion eller udgiver.
Redaktionen forbeholder sig ret til at redigere og forkorte indsendte indlæg*

ISSN 2446-371X

Side	INDHOLD
06	NOTER Hele skolen tog til festival for at høre engelsklærerens band – det er omstillingsparathed!
08	KLUMME "Jeg gør mine børn klar til at vokse op som minoritet i Danmark"
10	TEMA: REALITY-TV SOM SPEJL FOR BØRN OG UNGE Måske er reality-tv en lektion i dét at være menneske, siger ekspert.
	<ul style="list-style-type: none"> › FOTOSERIE FRA REALITY AWARDS 2019 Når reality-stjerne kæmper om fotografernes opmærksomhed.
28	ÅRSBERETNINGEN FOR DANSK FRISKOLEFORENING 2018
30	GENERALFORSAMLING OG PROGRAM FOR LANDSMØDET 2019
32	SKRIFTLIG BERETNING "Skolen er en politisk kampplads, der taler direkte til følelserne. Det bedste svar er at give folkeskolen..."
46	TAL & FAKTA OM FRISKOLER
52	STYRELSEN HAR SAT FIRE STORE SKIBE I SØEN
54	MØD KANDIDATERNE TIL STYRELSESVALGET 2019
58	GRAFIK: BLIV KLOGERE PÅ FRISKOLERNES FINANSIERING
60	REGNSKABET FOR DANSK FRISKOLEFORENING 2018
64	DANSK SKOLE MØDTE DANSK SKOLE I TYSKLAND Det dejlige ved børn er, at de ikke har fordomme. De finder hinanden igennem legen, og så er det ikke..."
68	FRISKOLEPORTRÆT – UHRE FRISKOLE Mød en friskole, som ser det som sin fineste opgave at skabe fremtidens iværksættere.

SKOLETUR TIL BERLIN

5 DG/2 NT, FRA KR. 1.110,-

Vi tilbyder også skolerejser til Edinburgh,
London, Island og mange flere destinationer...

98 12 70 22 • info@eurotourist.dk
www.eurotourist.dk

Salg af nye og brugte busser

- Speciale i ombygning af busser til blandt andet børnehavebusser
- Reparation, klargøring til syn og service af alle busmærker
- Reparation af trafik skader
- Udskiftning af ruder
- Maling og foliearbejde
- Montering og rensning af partikelfilter
- Hjælp med finansiering
- Evt. services aftale
- Eftermontering af sikkerhedssele
- Hjælp med regler og ansøgning om registreringsafgift
- Mulighed for hjælp med transport til og fra vores værksted
- Mulighed for lånebus i forbindelse med reparation og udbedring af skader

Uforpligtende tilbud på brugte busser inkl. afgift til privat buskørsel. 30 års erfaring med reparation af busser.

DBR

DANSK BUS RENOVERING

v/ Per og Simon - T: 7690 3157

per@dbr-bus.dk • www.danskbussenovering.dk

Den bedste pensionsordning for pædagoger

En god pensionsordning handler om økonomisk tryghed og at få mest pension for pengene. Hos os er du sikret begge dele.

Pensionspakken i Pædagogernes Pension er opsparring og forsikringer, der kan tilpasses dit behov.

Læs mere på pbu.dk.

PBU
Pædagogernes Pension

Den frie Lærerskole

Læreruddannelsen til de frie skoler

LÆRERUDDANNELSE

Den frie Lærerskoles baggrund er traditionen efter N.F.S. Grundtvig og Kr. Kold, og den arbejder på grundlag af det syn på skole, menneskeliv og folkeliv, som udspringer heraf. Udover at uddanne lærere, er det skolens formål at inspirere til folkeoplysning, aktivt medborgerskab og global forståelse, inspirere til at deltage i og lede forenings- og netværksarbejde samt tilbyde og udvikle videreuddannelse

FOLKESTYRE

Uddannelsen er tilrettelagt i et folkestyre med reel indflydelse på prioriteringerne af såvel uddannelsens indhold som skolens rammer. Det er vores mål, at de studerende herigennem udvikler deres personlighed og professionsidentitet.

LÆRERSTYKKE

Uddannelsen er tilrettelagt i en praksisnær skolehverdag, der peger direkte ud mod deltagelse i de frie skolers hverdag. Vi forsøger at gøre Lærerskolen til et lærestykke.

RAMMER

Læreruddannelse på Den frie Lærerskole i Ollerup, er en femårig læreruddannelse, hvor det tredje studieår er et år med arbejdspraktik. Uddannelsen er eksamensfri, og der er mødepligt på hele uddannelsen.

Den frie lærerskole i Ollerup

5762 Vester Skerninge · Tlf. 62241066 · www.dfo-ollerup.dk

Kvalitetsprodukter til kreative skoler og børnehaver

mercurius
art makes sense

Mercurius Danmark ApS · Elbosvinget 10 · 7000 Fredericia
mercurius@mercurius.dk

www.mercurius.dk

FORTÆL HVORDAN I VIL LEVE OP TIL FN'S VERDENSMÅL

VIND ET
LEJRSKOLEOPHOLD
TIL DIN KLASSE

VIND ET LEJRSKOLEOPHOLD

Hvilke af FN's verdensmål, vil I leve op til og hvordan vil I gøre det?

Klik ind på Danhostel.dk/lejrskole og læs hvordan I deltager.

DANHOSTEL.DK/LEJRSKOLE

NOTER

FRISKOLEØJEBLIK

Vi er lige kommet hjem fra sommerferie, da vi hører, at *Morten Engelsklærer* skal spille med sit band på Wonder-festivalen i Allinge.

I løbet af fem sekunder bliver det arrangeret, at hele skolen med forældre skal opleve det.

Men det koster jo penge at komme ind? Jamen, så aftaler forældregruppen, at de mødes og rydder op efter festivalen i modydelse for indgangen.

Der blev en fantastisk oplevelse og viser, hvad vi kan på vores friskole. Omstillingsparathed og et kæmpe fællesskab. Fordi vi kan, og fordi vi er glade.

PIA DUUNN OLSEN, FORÆLDER
ØSTERLARS FRISKOLE, BORNHOLM.

DEL VORES HISTORIER

NÅR DU LÆSER NOGET INTERESSANT I VORES MAGASIN, SÅ DEL HISTORIEN VIA VORES GRATIS MAGASIN-APP.

APP'EN KAN DOWNLOADES PÅ APP STORE OG GOOGLE PLAY - "MAGASINET FRISKOLEN".

VIDSTE DU AT...?

Friskolerne har udarbejdet et grundigt valgmateriale, som du kan medbringe til dine lokale valg møder. Med det i hånden kan du skyde ethvert forsøg på bullshit og fake news om friskoler i sæk. Brug det, så vi får en saglig debat baseret på **FAKTA!**

DOWNLOAD FAKTA-ARK HER GRATIS:
WWW.FRISKOLER.LINK/VALGMATERIALE

-312 mio. kr.
København

-66 mio. kr.
Aarhus

-66 mio. kr.
Odense

EKSTRAUDGIFTER TIL KOMMUNER

HVIS SOCIALDEMOKRATIET, SOM VARSLET EFTER VALGET,
VIL REDUCERE ANTALLET AF FRI- OG PRIVATSKOLEELEVER MED 8 PROCENT.

(Kilde: Interne udregninger Friskolerne)

"De frie skoler skal tage deres overbevisning til sig og lave pædagogik ud fra den. Hvis de ikke bruger friheden tydeligt, så kommer der nogen og tager den frihed fra dem."

LEKTOR KELD SKOVMAND TIL 240 FRISKOLEFOLK SAMLET FOR AT HØRE POINTERNE
FRA HANS INTENSIVE KRITIK AF FOLKESKOLENS LÆRINGSMÅLSSTYRING.

KOMPENSÉR FOR DIT CO₂-AFTRYK

Når du som almindelig dansker udsender tre gange mere Co₂ end klimamålene foreskriver, kan det give mening at kompensere med dine penge.

Det danske projekt www.rensti.dk har lavet en Co₂-beregner og tilbyder i samme omgang at sende din beregnede klimakompensation til anerkendte projekter i udlandet.

I skrivende stund støtter Rensti biogasanlæg i Kina og træplantningsprojekter i Afrika og Indien. Førstnævnte anlæg kan fuldt udbygget fjerne, hvad der svarer til 8.000 gange Danmarks udledning af Co₂! (kilde rensti.dk)

Læs mere her: www.rensti.dk

Jeg gør mine danske børn klar til at leve som minoritet i Danmark

AF: AYAN YASIN, FORÆLDER, ODENSE PRIVATSKOLE

Jeg er forælder til to drenge, der går i 0.- og 2. klasse på en dansk muslimsk friskole. Efter for nylig at have læst forældrehåndbogen: ”Mit barn skal i skole”, tager jeg mig selv i at huske på, hvordan min egen dansklærer i 2. klasse sendte mig et tilfreds smil, da jeg fangede den auditive fornemmelse af, hvornår man bruger én eller ét foran navneord. Jeg oplevede ikke problemer med min egen tid i folkeskolen. Men én ting, jeg havde svært ved at slippe, var den mærkelige og tyngende følelse af at være anderledes. Jeg forstod den ikke, jeg ønskede ikke at forstå den, og jeg brugte det meste af min tid på at ignorere den. Det har taget mig mange år at vende skuden. Fra at undvige minoritetsrollen med en bøjet ryg til nu at finde stoltheden i min ”nydanskhed”.

I mine øjne vokser mine sønner op i et andet Danmark end det, som jeg har oplevet. Og det er min opgave, som forælder, at klæde dem godt på til morgendagens samfund. De bliver nødt til at forholde sig til deres egen position ved først og fremmest at forstå rollen som minoritet og dernæst finde styrken i det.

DEMOKRATISK PROTEST

I deres (små uskyldige) brune øjne ser jeg deres fremtid. En fremtid jeg forsøger at medskabe igennem mine valg. Eksempelvis mit tilvalg af en dansk muslimsk friskole fremfor den offentlige kommunale folkeskole. En tendens, som tilsyneladende viser sig at være stigende blandt muslimske forældre i Danmark.

Når mine drenge sidder i et klasseværelse med mindst seks forskellige nationaliteter, bliver det et vilkår at være en minoritet. Et vilkår, der senere hen skal give mine drenge råderum til at bidrage til et samfund uden at give slip på deres ”andethed”.

Jeg kan læse mig frem til, at mit valg af en dansk muslimsk friskole burde forbydes, at det aktivt hæmmer integrationen, skaber parallelsamfund, og at mine sønner ikke bliver demokratiske samfundsborgere af at gå på netop sådan en skole. Til dét har jeg følgende at sige:

For det første er integration ikke skolens opgave. Skolen skal forsøge at få mine sønner til at forstå, hvad det er for et samfund med frihed og folkestyre, vi lever i. Skolen har en dannelsesopgave.

For det andet oplever jeg i dag en stor modvilje mod muslimer. En modvilje, der har korruperet politiske hjerter og bredt sig som kræft i debatten. Det får aktivisten i mig til at sige, at jeg hellere vil have, at mine sønner forstår den modstand, som deres muslimske identitet bliver mødt med, end at de blot føler sig ”forkerte ” i det land, de er født og opvokset i. Når man hele tiden bliver slået på, tager man sig selv i at stå og vente på det næste slag. Når jeg afleverer mine sønner på en friskole med store naturskønne områder, er det min måde at give et slag tilbage.

Kald det gerne en demokratisk protest fra min side. ●

"Jeg oplevede ikke problemer med min egen tid i folkeskolen. Men én ting jeg havde svært ved at slippe, var den mærkelige og tyngende følelse af at være anderledes. Jeg forstod den ikke, jeg ønskede ikke at forstå den og brugte det meste af min tid på at ignorere den."

tema

Hvordan reality-tv er vores tids Shakespeare - Og hvad det siger om Alex fra Aarhus' aldeles tragiske situation

Måske er det slut med at fortvivle, når du griber dine teenagere i at se det, som i dine øjne er hjernedød underholdning. Reality-tv er en ny måde til at forstå verden og sætte dit eget liv i perspektiv.

TEKST: MARIE CARSTEN PEDERSEN, ZETLAND

Fotoserien er fra Reality Awards 2019 i København. Af Sophia Juliane Lydolph:

Det er som om konkurrencen fra TV ikke er slut endnu.

Her til aften forsøger de at overgå hinanden i, hvem der kan gå i de højeste hæle, have de længste vipper, og hvem der bedst viser silikoneimplantaterne frem i kjoler med alle tænkelige - og utænkelige udskæringer.

Konkurrencen fortsætter.

Hvem kan drikke mest på kortest tid? Den frie bar er tømmt allerede 10 minutter før showet går i gang kl. 19.00. Nu gælder det om at få opmærksomhed ved at råbe højest, poppe champagne og sprøjte den ud de nærmeste, eller udføre en fræk lapdance. Eller gøre som Sasha Louise Sprange fra Robinson Ekspeditionen. Udover at være født som dreng og har gennemgået et kønsskifte, så vinder hun prisen for "Årets Bryster. Da hun modtager prisen og flasher brysterne foran fotografene, vinder hun samtidig den interne konkurrence om at vise mest hud frem.

Har du fået nok af reality-tv? Jeg har ikke.

Jeg indrømmer det blankt. I de seneste år er der kun kommet mere og mere tv, hvor dem, man kalder 'rigtige' mennesker, lægger deres 'rigtige' liv frem til offentligt skue—eller hvor de frivilligt lader et programkoncept hacke deres tilværelse på en eller anden vis. Det er et regulært realityboom, vi er vidne til i øjeblikket, og alene sidste år blev der produceret i alt 270 timers nyt dansk reality-tv ifølge en opgørelse fra Politiken.

Umiddelbart ville den mest logiske konsekvens af den overflod være, at både jeg og alle andre for længst havde nået kvalmegrænsen. Men jo mere, der kommer, jo mere har jeg lyst til at se. Dengang, hvor udvalget af dansk reality stort set kun bestod af Big Brother og De Unge Mødre, gad jeg ikke bruge mange minutter på det. Men i dag, hvor alle kanaler fra DR 1 til Kanal 4 synes at sprøjte nye danske realityserier og -koncepter ud på ugebasis, er det nærmest umuligt for mig at holde mig væk. Dertil kommer de udenlandske serier som Keeping Up with the Kardashians, Project Catwalk og Real Housewives of Beverly Hills—uimodståelige guilty pleasures når jeg endelig har en times udmattet ro efter en lang dag med arbejde og familielogistik i det, de kalder et voksenliv. Og

giv mig for himlens skyld aldrig adgang til Hayu, den nye streamingkanal, der udelukkende har realityprogrammer.

Og det er ikke kun mig, der ser med: DR 1's Kirsten Giftekni-program, Gift ved første blik, har overstået femte sæson og filmer nummer seks her i foråret, og har i øje-blikket over en halv million seere per afsnit. Familien fra Bryggen har 14 sæsoner bag sig og kan stadig hive seertal på mellem 150.000 og 300.000 hjem. Bonderøven, et af DR's allerførste forsøg med realitygenren, er på sæson 22 og er i øjeblikket det trettende mest sete program på dansk tv. Og DR 3's, Prinsesser fra Blokken, en reality-dokumentar om en flok hårde piger fra Københavns vest-egn, er kanalens mest streamede program nogensinde.

Hvorfor er reality blevet så stort? Hvorfor er vi (og med de seertal tør jeg godt skrive "vi") så vilde med de intime, følelseladede og ofte dybt banale fortællinger? Groft sagt er der tale om time efter time af fremmede menneskers navlepilleri i en uigennemskuelig hybrid af udvalgt virkelighed og redaktionel vinkling. Så hvordan kan det være, at vi bliver så engagerede i det og kaster os ud i ophedede diskussioner og analyser af deltageres personlighed og psykologi?

Det findes der faktisk et oplagt svar på. Og det er ikke engang et, vi skal have dårlig samvittighed over.

GRUNDLÆGGENDE FORTÆLLINGER

I 2014 udgav den amerikanske journalist og forfatter, Christopher Booker, en bog med titlen, *The Seven Basic Plots—Why we tell stories*. Hans teori er, at hele den vestlige kulturs fortælletradition er bygget op omkring syv grundlæggende plots. Alle fortællinger følger et af disse arketyperiske grundplots, som hvert indeholder en lektion i selve det at være menneske.

De handler om at udvikle sig og modnes, om de kræfter, der driver os eller slår os omkuld, og om, hvordan vores moralske og etiske ståsted former sig med erfaringens fylde. Booker, hvis arketype-tænkning er inspireret af en af psykoanalysens fædre, Carl Jung, mener, at disse plots er selve årsagen til, at vi overhovedet fortæller historier. De er det stof, som oldtidens myter, sagn og folkeeventyr er gjort af. Vi har simpelthen brug for dem, og hele tiden i nye, tidssvarende versioner, for at give mening til selve vores eksistens. De syv plots er ikke forbeholdt litteraturen. Tværtimod findes de i alle de formater, mennesket gennem tiden har fundet ud af, fungerer, når man

skal dele fortællinger med hinanden. De løber som en understrøm gennem hele kulturhistorien i teater, opera, film, musik, billedkunst og tv-serier.

Måske, tænkte jeg og greb min iPad, er det i virkeligheden dét, vi ser, når vi ser reality-tv? Er det, uden at vi ved det, de syv arketyperiske fortællinger om menneskelivets vilkår, som vi genkender og responderer på? Ligger der urmyter gemt et sted nede under reality-tv's ets kulørte overflade? Svaret er: ja. Åh ja. Også i den grad!

På de følgende sider kan du fordybe dig i Christopher Bookers syv grundlæggende plots og syv eksempler på den form, de har fået i det seneste års mest fængslende danske reality-tv. Og jeg håber, du derefter tager dig tiden til at se noget mere reality-tv. For jo mere jeg ser på reality-programmer med øjne, der leder efter plottet, jo mere tror jeg på, at det er dét, der er årsagen til genrens sejrsgang i vores kultur.

Selv om rystede kameraer, grynede billeder og selvoptagede forløb skal få os til at tro, at det, vi ser, er rå, uredigeret realitet, så er reality-tv fortællinger. Og det er der ikke noget galt i. Tværtimod er det måske netop dét, der giver reality-tv sin ikke bare brede, men muligvis universelle appel til os mennesker. ●

PLOT #1 – OVERVIND MONSTRET

Hovedpersonen drager ud for at overvinde en ydre fjende, der truer hovedpersonen selv og/eller dennes familie og hjemstavn.

Klassiske eksempler: Perseus-myten. Beowulfkvadet. C.S. Lewis: Løven, heksen og garderobeskabet. Kurosawas film: De syv samuraier.

Reality-versionen: Luksusfælden, TV3:

Gennem mere end ti år og 22 sæsoner har TV3 fortalt samme historie, afsnit for afsnit: Her er et ganske almindeligt menneske eller to, der trisser rundt uden at fatte, at en grusom fjende er vokset frem og nu truer med at ødelægge hovedpersonernes tilværelse. Det er gælden. Den var fin nok, da den var lille, men som årene er gået, er den blevet enorm, og hvis hovedpersonerne ikke handler nu, vil gælden knuse dem, deres hjem og deres fremtid. Hovedpersonerne mander sig op – nu er det tid at kæmpe imod. Og som i de gode gamle eventyr er der rådgivere, der tilbyder dem hjælp. Hvis vores helte lytter til de vise råd – dropper smøgerne, sælger bilen og omlægger til fast forrentning – vil de sejre. Men hvis de ikke lytter og pulser videre, mens det næste sms-lån bliver godkendt, så ve dem. For da forsvinder rådgiverne igen, og monsterets gældsgab åbner sig for at opsluge hus, hjem og Toyota Corolla.

Den centrale problemstilling handler om mod, modenhed og hovmod, og det er en klassisk folkelig fortælling, der aldrig forsvinder. Åbenbart heller ikke fra TV3's sendeflade.

PLOT # 2: FRA PJALTER TIL PENGE

Den fattige hovedperson kommer til penge blot for at miste dem igen. Men det lykkes at vinde rigdommene tilbage i takt med, at hovedpersonen udvikler sig som menneske.

Klassiske eksempler: Eventyrene om Aladdin og om Askepot. Charles Dickens: Store Forventninger.

Reality-versionen: Paradise Hotel, TV3:

Realitygenrens gameshows falder ofte ind under dette plot. For hvad sker der med deltagerne i Robinson Ekspeditionen, Temptation Island, Divaer i junglen, Et ton cash eller Big Brother, der alle begynder på mere eller mindre bar bund, men straks viftes om næsen med særlige præmier og privilegier på vej mod slutspillet store pengepræmie? Vil deltagerne holde på venskaber og principper eller kompromittere deres moral? Det er den petriskål, vi sidder og stirrer ned i, når reality-konkurrencerne er på skærmen, og ingen af dem er mere intens end Paradise Hotel.

Alle aspekter af sociale og seksuelle moralbegreber er til konstant forhandling mellem deltagerne på luksushotellet i Mexico, mens deltagerne vinder og taber partnere og pengepræmier til hinanden, efterhånden som spillet udvikler sig. Vi ser, hvordan magt og rigdom korrupperer, og hvor udsatte vi bliver i det øjeblik, vi opnår de ting, alle andre også begærer. Den menneskelige udvikling for deltagerne kan virke tvivlsom. Men det er kun, indtil man ser tårerne vælte ned ad kinderne på en storsvedende, mahognibrun fitness-tyr i et lidt for lille jakkesæt, når hans bedste kammerat forråder ham og tager hans dame ved parceremonien på Paradise Hotel.

PLOT NUMMER 3: DEN STORE SØGEN

Dette plot kaldes på engelsk "The Quest": hovedpersonen begiver sig ud på en vanskelig rejse for at nå et mål. Som regel er det en særlig genstand eller person, der skal findes. Men den store gevinst er i virkeligheden den selvudvikling, hovedpersonen gennemgår undervejs.

Klassiske eksempler: Wolfram von Eschenbach: Eposset om Parzival og den hellige gral. J.R.R. Tolkien: Ringenes Herre. De originale Indiana Jones og Star Wars-film.

Reality-versionen: Gift ved første blik, DR1:

Er der en større præmie i denne verden end den store kærlighed? Ikke for deltagerne i DR's Gift ved første blik, der har søgt i halve liv, og mere til, efter det menneske, der skal fuldende dem. Som otte galsriddere drager deltagerne ud, modige og håbefulde, klar til at kæmpe for kærligheden i fem uger, inklusive en bryllupsrejse til Venedig, hvis man er heldig. Deltagerne har klare forestillinger om, hvad de leder efter og ikke mindst, hvem de selv er. Men disse forestillinger kommer i skred, så snart de første udfordringer dukker op. Og for de fleste par forsvinder kærlighedens hellige gral ud af syne igen, mens de kredser om den dybe gåde, som Gift ved første blik i virkeligheden handler om: Hvem er vi egentlig, og hvem bliver vi i mødet med den anden?

Det er store og svære spørgsmål, som deltagerne fra Gift ved første blik gør alle os andre en tjeneste ved at udforske, så vi kan få lov til dels at spejle os, dels at kloge os på sikker afstand.

Hvad er det egentlig, der bliver talt om, når Gift ved første blik bliver diskuteret i frokostpauser og sofahjørner landet over?

PLOT NUMMER 4: HJEM-UDE-HJEM

Hovedpersonen forlader sit hjem og rejser til fremmede og ofte farlige egne og vender hjem rig på erfaring.

Klassiske eksempler: Homer: Odysseen. Samuel Coleridge: Den gamle sømand. J.R.R. Tolkien: Hobbiten. Lewis Carroll: Alice i Eventyrland.

Reality-versionen: Irina—En Diva Vender Hjem, DR3:

DR3's programserie fra sommeren 2017 om bloggerstjernen, Irina Babenko, og hendes rejse tilbage til Ukraine, som hun forlod, da hun var 10 år, er en elegant tvistet version af 'HJEM-UDE-HJEM'-plottet. Fortællingen har det ekstra lag, at det fremmede, fascinerende land, der ser dragende smukt ud på afstand, faktisk er Irinas oprindelige hjemland. Men det Ukraine, Irina husker, og som hun håber på at gense, har ikke meget med realiteterne at gøre. Det er en idyllisk fantasi-version set gennem en, dengang 10-årig, skøjteprinsesses øjne. Derfor viser hjemstavnen sig at være endog meget fremmed for Irina Babenko. Landet er i væbnet konflikt for bare at tage ét eksempel.

Som en moderne Alice i Eventyrland lærer Irina Babenko ikke kun sit drømmerige, men også sig selv at kende på godt og ondt: Hendes barndomsminder mister deres uskyld i mødet med krasse realiteter. Men samtidig finder den voksne Irina Babenko en dybere, mere oplyst og i sidste ende stærkere forbundethed til sine ukrainske rødder. Og som en klassisk dannelsesroman smitter hendes nye indsigter af på os, der følger hendes rejse.

PLOT NUMMER 5: TRAGEDIE

Hovedpersonen er et grundlæggende godt menneske, men som alle andre har han/hun menneskelige fejl og svagheder—og som begivenhederne udfolder sig, er det de svagheder, der leder til hovedpersonens undergang.

Klassiske eksempler: Shakespeare: Othello og Macbeth. Tolstoj: Anna Karenina. F. Scott Fitzgerald: Den store Gatsby.

Reality-versionen: Ku' godt må godt—fortælling fra et åbent forhold, DR3:

Malou og Alex er fra Aarhus, og de elsker hinanden. De skal giftes. Og de lever i et åbent forhold. De må date andre og dyrke sex med andre, og på papiret er det et flot, idealistisk frigørelsesprojekt i kærlighedens navn. Sagen er bare, at Malou scorer mere end Alex. Og at Malou er god—lidt for god—til at minde Alex om, at det ikke kører for ham. Det tærer på Alex, der er den klassiske tragiske helt i familie med Shakespeares Othello: Et menneske, der har alle de bedste intentioner, men hvis idealisme går hånd i hånd med naivitet. Og langsomt brydes Alex ned i den skærsild, han har fået anbragt sig selv i—og som Malou konstant fyrer op under.

Alex mister sig selv, og han bliver alt det, han ikke vil være: usikker, kontrollerende, smålig og jaloux.

PLOT NUMMER 6: KOMEDIE

En morsom, let fortælling, ofte med en central konflikt, der bliver mere og mere kompliceret for hovedpersonen. Men alt løser sig til sidst i en lykkelig slutning.

Klassiske eksempler: Shakespeare: Stor ståhej for ingenting og En skærsommernatsdrøm. Jane Austen: Emma. Charles Chaplin: Moderne tider og Guldfeber. Tv-serierne Seinfeld og Friends.

Reality-versionen: Familien på Bryggen, TV3:

Familiesagaen om Kessler-klanen er den perfekte komedie. Et persongalleri af festlige originaler og skæve eksistenser, hvis blotte væren i verden er garant for komik. Ligesom Chaplin, Gøg og Gokke og de drilske elverfolk i En skærsommernatsdrøm, så tager Brygge-flokken deres helt egen etik og logik med sig, hvor de går og står – og det gør deres tilværelse til et fortløbende harmonikasammenstød med den måbende omverdens normer. Men Linse og kompagni kommer altid igennem strabadserne. For moralen, som programmet har givet videre afsnit for afsnit gennem 14 sæsoner, lyder sådan her: Hvis blot man er sig selv, så kan man overkomme alt – fra uopdragne hundehvalpe, kræsenhed og kæreste-sorger til sygdom og død – så længe man har gode mennesker omkring sig og godt humør.

PLOT NUMMER 7: GENFØDSEL

En særlig hændelse indtræffer, hvilket tvinger hovedpersonen til at blive et andet – og ofte bedre – menneske.

Klassiske eksempler: Jeanne-Marie Leprince de Beaumont: Skønheden og udyret. Charles Dickens: Et juleeventyr. Henrik Ibsen: Peer Gynt.

Reality-versionen: Simona overlever, DR3:

Rigtig mange realityshows handler om, hvordan et plaget menneske går igennem hårde tider, men vender sin skæbne og ender med at stå som en ny og bedre person. Præcis som det er tilfældet i rigtig mange bøger, film og teaterstykker. Og nej, reality-tv har sjældent den kompleksitet, vi får hos Dickens eller Ibsen. Men reality har et es: De mennesker, det handler om, er ikke produkter af nogens fantasi. De eksisterer faktisk.

I Simona overlever, bliver vi vidner til førstehåndsfortællingen om en barndom med svigt og misbrug, og vi kan ikke berolige os selv med, at det "kun er en historie". For det er Simona, som reality-fans vil kende fra DR3's Prinsesser fra Blokken, der stiller sig foran kameraet og selv fortæller, hvad hun oplevede på sin barnekrop. Og hvordan hun, efter en ungdom i komplet kaos af stoffer, sprut og selvskadende adfærd, så sin dæmon i øjnene, fik styr på sin tilværelse, fik overgrebsmanden dømt – og i dag tager det hele én dag ad gangen i sit nye og bedre liv.

Hvis Simona havde været en fiktiv figur, havde hendes historie om at rejse sig fra afgrunden virket som en kliché. Men Simona findes. Og derfor er man både rystet og rørt. Det er det klassiske eksempel til efterfølgelse: hvis Simona kan klare det, så kan du også!

Reality-tv har sin særlige styrke i virkeligheden. Det er det materiale, den henter fra det levede liv, der giver genren kant og gør, at den føles sexet, nyskabende og nutidig.

Men i bund og grund lever genren i kraft af urgamle, mytiske fortællinger, som mennesket har tænkt sig selv ind i, siden vi overhovedet begyndte at sætte ord på, hvad det vil sige at være menneske. ●

BERLIN ALT INKLUSIV

2019 markerer 30-året for Berlinmurens fald. Vi har lavet en færdig rejsepakke over temaet "Berlinmuren" - så bliver planlægningen af studieturen ikke nemmere!

Berlin alt inklusiv fra kr. 1.498,-*

- Busrejse tur/retur
- 4 overnatninger inkl. morgenmad
- 3-timers guidet cykeltur "Mauer Tour"
- Entré til Checkpoint Charlie
- Guidet rundvisning i Hohenschönhausen
- Guidet rundvisning på Olympiastadion

* Tilbuddet gælder i særlige rejseperioder og v. min. 25 deltagere

- Fast kontaktperson fra start til slut
- Tryghed uden uventede overraskelser

ALFA TRAVEL

RING PÅ 8020 8870 - INFO@ALFATRAVEL.DK

Ny skoleleder:

Vil du være med til at skrive næste kapitel af Midtdjurs Friskoles og Børnehuset Solbærkrogens historie?

I hjertet af Djursland ligger Midtdjurs Friskole og Børnehuset Solbærkrogen i naturskønne omgivelser. Midtdjurs Friskole startede august 2010 efter den kommunale skole lukkede. Siden er Børnehuset Solbærkrogen blevet lagt sammen med Midtdjurs Friskole i august 2017.

Begge institutioner er i rivende udvikling med stigende elev/børnetal samt nystartet overbygning. Der er på nuværende tidspunkt tilsammen i de to enheder 138 børn og 24 fastansatte voksne.

Værdier

På Midtdjurs Friskole ser vi børn som hele mennesker. Vi ved at aktive, trygge og glade børn lærer mest.

Friskolens mål med værdigrundlaget er, at børnene hver eneste dag skal mærke, at skolens grundlæggende værdier er konkrete, levende, og har betydning for dem hver især. Dette gør vi bl.a. tydeligt ved daglig morgen-samling, store/lille venner, værkstedsfag på tværs af køn og alder, lejrskole for alle hvert år samt udeskole.

Børnehuset Solbærkrogens værdigrundlag er at vise omsorg og skabe tryghed for børnene, stimulere deres

udvikling og give dem medbestemmelse. Alt sammen på grundlag af et kvalitativt arbejde.

Vi søger en skoleleder til at varetage den overordnede ledelse af skole såvel som børnehus i samarbejde med skolens souschef, børnehushets daglige leder samt de øvrige ansatte.

Vi tilbyder

En spændende og alsidig lederstilling på en skole, som har gennemgået en stor udvikling og er i gang med at modernisere. Senest ved renovering af naturfagslokale og facade. Du får sammen med medarbejdere og bestyrelse mulighed for at skrive skolens og børnehushets nye kapitler.

Du kommer til at samarbejde med en souschef og en meget dygtig og kompetent sekretær som begge har været i organisationen siden skolens start.

Læs mere om stillingen, vores forventninger og vilkår på <https://www.midtdjursfriskole.dk/job> eller kontakt bestyrelsesformand Henning Just på tlf. 5146 9632.

BERLINSPECIALISTEN

Vi er specialister på
grupperejser til Berlin

Berlin 4 dage/3 nætter

Inkl. morgenmad, ophold
i flersengsværelser på valgt
indkvartering samt bus t/r

fra kr. 790 pr. person

www.berlinspecialisten.dk

Lillehøjvej 2 • 8600 Silkeborg
Tlf. 8646 1060 • info@berlinspecialisten.dk

Familielejr på Fyn

Udeliv, leg, bål, sejlads,
samvær, fis og ballade.

Oplev sammen
og sammen med andre.

Kr. Himmelfart og
2 uger i sommerferien

Læs mere om vores lejre og kurser på
hjemmeside og Facebook

Vends Motorik-
og Naturskole
Gl. Assensvej 46
5580 Nørre Aaby
www.motorikognatur.dk

Gratis berigelse af din undervisning

- + digitalt udstyr
- + bøger
- + e-bøger
- + tv-udsendelser
- + spillefilm
- + materialesæt
- + vejledninger til dig

Hør mere på CFU's stand
på Skolemessen

CFU

CENTRE FOR
UNDERVISNINGSMIDLER
DANMARK

2019

SKOLEMESSEN

10.-11. april 2019 • Aarhus

FRISKOLERNE

FOTO: UHRE FRISKOLE

ÅRSBERETNING 2018

132. år

DANSK FRISKOLEFORENING GENERALFORSAMLING 2019

Dagsorden

1. Valg af dirigent, stemmetællere og protokolfører.
2. Formanden forelægger foreningens skriftlige beretning til godkendelse.
3. Foreningens regnskab (se side 60) forelægges til godkendelse.
4. Valg af styrelsesmedlemmer.

På dette års generalforsamling skal der ske valg af 4 medlemmer for en 3-årig periode. Styrelsen består af i alt 11 medlemmer. Mød kandidaterne på side 54-57.

5. Valg af mindst 2 suppleanter.
Suppleanter opstilles direkte på generalforsamlingen.
6. Eventuelt.

Hvem må stemme på generalforsamlingen?

“Stemmeberettigede på generalforsamlingen er ethvert medlem af de skolekredse, der er optaget i foreningen, samt foreningens enkeltmedlemmer. På given foranledning har styrelsen afgjort, at enhver ansat på medlemskolerne i denne sammenhæng anses som tilhørende skolekredsen, hvorfor samtlige ansatte, forældre og andre skolekredsmedlemmer har stemmeret.”

PROGRAM FOR LANDSMØDE 2019

Lørdag den 4. maj

09.00 - 09.30: Ankomst og kaffe

09.30 - 10.00: Velkommen!

Kor og fællessang ved Ollerup Efterskole

10.00 - 10.30: Tag visuelle noter

Ole Qvist-Sørensen, Bigger Picture

10.30 - 12.15: Vælg mellem 10 saloner:

1. Hvad skal vi egentlig med frie skoler?
2. Udvikling og positive fællesskaber
3. Tænk, hvis du ikke afgør dit barns fremtid
4. Tegn mere sammen
5. Den styrkede pædagogiske læreplan - rammer, indhold og kerneværdier
6. Svedig salon med sang, dans og spil
7. At "stå mål med" - pædagogisk frihed i praksis
8. Den magiske mobil - og de udfordringer, skærmene skaber i undervisning og samfund
9. Europæisk og globalt samarbejde - hvordan?
10. 17 mål som grundlag for en bedre verden

12.15 - 13.15: Frokost

13.15 - 13.45: MAGT - Politisk satire. Skarp, provokerende, til stregen og somme tider over.

19.00: Middag

22.00 - 24.00: Blues Brothers Souvenir Show

24.00 - : Mød os i baren!

Søndag den 5. maj

07.00 - 09.00: Morgenbuffet

09.00 - 09.45: Løgnhalsen og De Onde

Fortælling og musik med Carl-Quist Møller, Tobias Trier, Peter Marrot og Torben Westergaard. Gør dig klar til Tobias Dynamit, Frøken Altidsur, en ondenlynne ond sang, dovne Peter og ham, der bare lyver. Oplev Løgnhalsen vende virkeligheden på vrangen og lufte ventilen med De Onde.

10.00 - 11.00: Hvordan bygger vi bro mellem forskelligheder? Foredrag v/ forfatter og brobygger, Özlem Cekic.

Vi frygter det ukendte, men vi har meget mere til fælles end det, der skiller os ad. Özlem Cekic har inviteret sig selv hjem til en lang række forskellige danskere. Der er brug for en fælles forståelse af det mellem menneskelige. Özlem kalder det "dialogkaffe", hvor formålet ikke er at overbevise - men at lytte, forstå, skabe dialog og finde frem til fælles løsninger og en fælles forståelse for hinanden.

11.00: Tak for i år, sandwich og afrejse

Skriftlig beretning 2018

BLAND JER! I HAR MASSER AT BYDE PÅ

*Friskoler opstår og lever (ofte ubemærket) i tætte lokale fællesskaber.
Men friskolerne er i dag blevet politiske – især på grund af
et forestående valg*

TEKST: DANSK FRISKOLEFORENINGS STYRELSE
ILLUSTRATION: STINE MARIA AALYKKE

**"SKOLEN ER EN POLITISK *kampplads*, DER TALER DIREKTE TIL *følelserne*.
DET *bedste* SVAR ER AT GIVE FOLKESKOLEN MERE *frihed* OG TILDELE DEN
FLERE *ressourcer*. VI VED, FRIHED VIRKER, OG VI VED,
AT DET KOSTER AT DRIVE GOD *skole*."**

Uanset om forældre vælger en friskole, folkeskole eller hjemmeundervisning til deres barn, varetager de den pligt, som de er givet - nemlig at tage ansvar for, at deres barn får undervisning. Historisk og demokratisk er det udtryk for en stor tillids erklæring.

Det er denne tillid, friskolerne springer ud af. Derfor har Rudme Friskole fejret 160-års fødselsdag, og Vedsted Friskole har fejret 125-års fødselsdag i 2018, mens Sæby Friskole og Friskolen på Røsnæs havde første skoledag i august. Alle springer ud af deres tid, en særlig pædagogisk ide, en overbevisning og et lokalt engagement i skolen.

Det er enestående, og friskolen er et særligt udtryk for det princip, at folk har mulighed for i frihed at kunne udleve deres værdier inden for de lovmæssige rammer, som folkestyret sætter op. For skole handler om opdragelse, dannelse, undervisning og uddannelse af den enkelte, og samtidigt handler skole om at gøre den enkelte i stand til at deltage i fællesskabet.

Det er derfor, vi taler om, at friskoler springer ud af civilsamfundet. Friskoler har gennem Grundlovens formuleringer om undervisningspligt fået friheden til at etablere skole med særlige værdier, men friheden fordrer, at friskoler kan tage ansvar for friheden i respekt for fællesskabet og for lovens rammer.

Det seneste år har vi set en række tilsynssager, hvor Undervisningsministeriet har måttet lukke to skoler. Det er alvorligt, når den slags sker, og i Dansk Friskoleforening følger vi sagerne tæt. Både for at respektere tilsynet og for at følge med i de bevæggrunde, der fører til lukning af skoler.

Friskoler er blevet mere politisk interessante i de seneste år.

Det skyldes flere forhold, men skåret ind til benet er den alvorligste udfordring, at folkeskolen som institution er i krise. Og så er det nemt at give friskolerne skylden: Vi stjæler eleverne, ovenikøbet også de bedste, vi får alle pengene, der etableres nye skoler, lærerne søger væk... Friskoler er en torn i øjet på nogle politikere, og det rokker ved forståelsen af folkeskolen som den vigtigste kulturbærende institution. Ikke mindst når mange forældre oplever, at de lokale politikere svigter dem, når der lukkes mindre, lokale folkeskoler. For en del er svaret at gribe den grundlovssikrede ret til at etablere en friskole. Man skal ikke underkende værdien af den lokale skoles rolle.

Skolen er en politisk kampplads, der taler direkte til følelserne. Det bedste svar er at give folkeskolen mere frihed og tildele den flere ressourcer. Vi ved, frihed virker, og vi ved, at det koster at drive god skole. Så skal grundskolen være den vigtige institution, som vi alle tror på, den er, så skal frihed og rimelige ressourcer følge med.

Dertil kommer den helt nødvendige samtale om, hvad der i fremtiden er vores samfunds bærende institutioner. De grundpiller, samfundet hviler på, både demokratisk, historisk, kulturelt og i åndelig forståelse, er under pres og udfordres til grænserne. Det gælder eksempelvis ideen om demokratiet, retsstaten, samtalen, borgerpligten og rettighederne. Men vi ser også, at de store institutioner forandrer sig: DSB, PostDanmark, Naturgas osv. Disse institutioner er i dag forandrede i ejerforhold og betydning. Tilbage står folkeskolen som billedet på en institution, der skal bære sammenhængskraften. Men det er forkert at se friskolerne som det modsatte. Faktisk er fællesskab drivkraften på friskolerne, og det er ikke fair at negligere det aftryk, som disse skoler sætter både lokalt og nationalt.

“DET ER *forældrenes* GRUNDLOVSSIKREDE ANSVAR FOR *børns* UNDERVISNING, DER ER HELE LEGITIMITETEN UNDER *friskolerne*. DERFOR ER VI *nødt* TIL AT STYRKE *bevidstheden* HOS FORÆLDRENE OM, AT NÅR DE VÆLGER EN FRISKOLE TIL DERES BARN - OG PÅ DEN MÅDE STEMME MED *fødderne*, SÅ ER DET *friskolesagens* POLITISKE STYRKE.”

VI VIL SPILLE EN AKTIV ROLLE I SAMFUNDET

På sidste års generalforsamling præsenterede styrelsen fire indsatsområder, som skal være med til at fokusere arbejdet med de politiske dagsordener i foreningens arbejde. Strategi 2022 er et dokument, som er karakteriseret ved »stram fleksibilitet«, fordi vi i styrelsen ønsker at sætte konkrete mål, men også véd, at en strategi aldrig kan blive en fuldkommen kopi af virkeligheden. Virkeligheden forandrer sig, og strategien skal derfor evne at være fleksibel og agil. Det er vores ambition, at indsætserne både er relevante og operationaliserbare for foreningen og for medlemsskolerne.

En rød tråd gennem styrelsens tilgang til foreningens strategiske arbejde er at indgå i relevante partnerskaber og samarbejde med relevante foreninger, organisationer og aktører. Ud fra deisen om, at vi kan mere sammen end hver for sig.

De fire centrale indsætser handler om: Medlemsskabet, Den pædagogiske frihed, Globalt udsyn og Åndsfrihed i demokratiet.

Medlemsskabet – om at samle stammen

Forældre, børn, lærere, pædagoger, ledere og bestyrelser er naturligt optagede af det lokale fællesskab. Det er her, de mange kræfter bliver lagt, og det er her, engagementet for friskolen har sit naturlige udspring. Hver friskole har sit eget liv og skal være fokuseret på skolens vision, ledelse, drift og pædagogiske fokus.

Men det er også vigtigt, at de 338 små friskolefællesskaber samtidig er en del af det store friskolefællesskab via deres medlemskab af Dansk Friskoleforening. Dermed

har foreningen en opgave, der handler om at knytte det lille fællesskab sammen til en stærk enhed. Det er det store friskolefællesskab, der er i centrum, når foreningen optræder som interesseorganisation. En samlet enhed, der går i dialog med politikere, medier, meningsdannere og embedsværk om friskolernes generelle friheder, rettigheder og forpligtelser.

Den sammenhæng er vigtig, og en af indsætserne handler derfor om medlemsskabet forstået som identitet og tilhørsforhold til friskolebevægelsen for de forskellige grupperinger af medlemmer: Forældre, skolekredsmedlemmer, lærere, pædagoger, teknisk-administrative medarbejdere, bestyrelser, enkeltmedlemmer m.fl. Heri ligger gemt forskelligartede interesser og dilemmaer, men det fælles ærinde er ideen om friskolen og den folkelige bevægelse, som friskolen udspringer af og fortsat skal være.

Mange ledere og lærere møder Dansk Friskoleforening gennem deres praktiske hverdag, hvor de støder på foreningens forskellige tilbud med rådgivning, kurser, møder, netværk m.m. Men vi har en ambition om yderligere at styrke bevidstheden om det store friskolefællesskab blandt alle vores medlemmer.

Længst væk fra foreningen er forældrene. Helt naturligt, fordi der er nok at tænke på i en travl familie-hverdag. Men det er forældrenes grundlovssikrede ansvar for deres børns undervisning, som er hele legitimiteten under friskolerne. Derfor er vi nødt til at styrke bevidstheden hos forældrene om, at når de vælger en friskole til deres barn - og på den måde stemmer med fødderne, så er det friskolesagens politiske styrke og berettigelse.

Da vi for et par år siden revitaliserede Magasinet Friskolen, besluttede vi, at magasinet skal målrettes

**"FRIHEDEN SKAL BRUGES TIL AT *eksperimentere*, UDFORDRE
OG UDFOLDE *alternative* PÆDAGOGISKE TILGANGE TIL UNDERVISNING.
Altid I FORHOLD TIL KRAVET OM, AT *undervisningen* 'STÅR MÅL MED',
HVAD DER *almindeligvis* KRÆVES I FOLKESKOLEN."**

forældrene. Det må selvfølgelig meget gerne føles relevant for både lærere og andre ansatte også. Det er én vigtig prioritering i forsøget på at styrke medlemsoplevelsen i Dansk Friskoleforening. Derfor er det afgørende vigtigt for os, at vores medlemsskoler hjælper til med, helt konkret, at distribuere magasinet videre, når det lander på skolen – men også at bringe artikler i spil i skolernes ugebrev og på sociale medier. Vi håber også, at I vil sætte et link til magasinet på skolens hjemmeside.

Pædagogisk frihed – om at begrunde praksis

Forældrenes ansvar for deres børns undervisning, som er stadfæstet i grundloven, betyder, at omkring 500 børn får hjemmeundervisning i Danmark. Det er en vigtig principiel mulighed. Resten af de danske skolebørn går enten i folkeskole, privat grundskole eller friskole.

Friskolernes frihed indebærer, at der kan gives en ”undervisning, der stemmer med skolernes egen overbevisning, og tilrettelægge undervisningen i overensstemmelse med denne overbevisning”, som det er formuleret i friskoleloven.

Det er den frihed, vi værner om, men som ikke kan tages for givet. Derfor er det afgørende vigtigt, at en friskole kan begrunde og formulere sin praksis og sin berettigelse over for omverden. Det er den forpligtelse, der følger af friheden, og friskoler er derfor ikke blind kopiering af folkeskolens praksis og efterfølgelse af Fælles Mål. Friheden bør bruges til at eksperimentere, udfordre og udfolde alternative pædagogiske tilgange til undervisning. Altid i forhold til kravet om, at undervisningen ”står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen”.

Og det sker allerede i vid udstrækning! Styrelsen besøgte

10 vidt forskellige friskoler i slutningen af januar 2019 og kom hjem med fantastiske indtryk og indsigter i, hvor forskellige skolerne i Dansk Friskoleforening er. De pædagogiske tilgange er mangfoldige, ligesom brugen af pædagogiske læringsmetoder og -stile spænder vidt.

Tidens stærke fokus på måling og vurdering af kompetencer sætter sine tydelige spor i form af ranglister og som adgangsgivende foranstaltning til videre uddannelse. Det medfører et stort og alvorligt pres på de skoler, der har fravalgt karakterer, tests, prøver og eksamene, fordi det ikke passer ind i de standardiserede og opstillede krav.

Godt 30 skoler i Dansk Friskoleforening afholder ikke prøver og tests og giver ikke karakterer til eleverne. Disse skoler arbejder i stedet med andre former for evaluering og vurdering af elevernes faglige færdigheder og personlige udvikling. Netværket for Prøvefrihed & Evaluering har været stærkt involveret i det politiske arbejde omkring de ændrede betingelser ved optagelse på gymnasier og har afviklet netværksmøder rundt omkring i landet.

Det er i styrelsen et stærkt principielt ønske om, at det igen skal være muligt, at elever fra prøvefrie skoler kan optages på gymnasier alene på baggrund af parathedsvurderingen og udtalelsen fra skolen frem for en central fastsat prøve.

Der er politisk lydhørhed, og det giver mod og kraft til ufortrødent at fortsætte kampen for de prøvefrie skoler i 2019.

Siden august 2018 har det endvidere været muligt for Rudolf Steinerskoler at udbyde Steiner-HF som en fuldt godkendt ungdomsuddannelse. Vel at mærke med den fulde frihed, så Steiner-HF kan afvikles helt i overensstemmelse med de pædagogiske ideer og traditioner,

“VI ER *optagede* AF, AT FRISKOLERNE SKAL SPILLE EN AKTIV *rolle* I FORHOLD TIL ET GLOBALT UDSYN OG *ansvar*. GRUNDLÆGGENDE HANDLER DET OM, AT VI SER *kloden* SOM ET SAMLET HELE, ET KÆMPESTORT FÆLLESSKAB, SOM BØRN OG UNGE FORSTÅR *sammenhængen* I.”

som Steiner-skolerne hviler på, og som udløser et vidnesbyrd ved afslutningen. Fem Steiner-HF er nu i gang, som et tydeligt og markant bevis på, at den pædagogiske frihed lever og har sin berettigelse og værdi.

Styrelsen ønsker at styrke den pædagogiske samtale og det fælles sprog, friskolerne har med hinanden. Det skal styrke den enkelte skoles egen praksis, men samtidig også blive et fælles anliggende, der byder ind i den aktuelle pædagogiske debat om, hvad skolen skal. Det er bevæggrunden for, at FRISKOLERNE stod bag en konference i februar med lektor, Keld Skovmand, hvor emnet var læringsmålstyringens dominans i skole og undervisning. Konferencen var velbesøgt med 240 friskolefolk, og det gav os en klar indikation af, at frihedsgraderne i skolernes pædagogiske virke er noget, der optager friskolefolket. Det giver grobund for andre initiativer, der kan understøtte dette strategiske indsatsområde.

Globalt udsyn – om kloden som et samlet hele

Dannelsesbegrebet er et velkendt begreb for friskolefolk. De seneste år er debatten om begrebet bluset op med fornyet politisk intensitet i bestræbelsen på at få patent på dannelsens betydning for såvel den enkeltes identitet som samfundets sammenhængskraft.

Vi er optagede af, at friskolerne skal spille en aktiv rolle i forhold til et globalt udsyn og ansvar. Grundlæggende handler det om, at vi ser kloden som et samlet hele, et kæmpestort fællesskab, som børn og unge forstår sammenhængen i.

Globalt udsyn kan udmønte sig både lokalt og på tværs af landegrænser. I vinteren 2018/19 har vi afviklet mellempåske skolemøder sammen med forfatter,

foredragsholder og tidligere folketingsmedlem, Özlem Cekic, og tidligere overrabbiner, Bent Melchior. Skolekultur møderne har haft overskriften, ”Venskab vaccinerer mod fordomme”. Elever fra overbygningerne på grundtvig-koldske friskoler og flersprogede friskoler har gennemført fælles temadage med oplæg, dilemmaer, samtaler, dialog, leg og samvær. Der har været stor interesse for skolekultur møderne fra både nationale og lokale medier. Alle fire arrangementer er mundet ud i håndslag om genbesøg, og på den måde kan vi i det nære sikre kultur møder i øjenhøjde mellem børn og unge, der bor tæt på hinanden, og alligevel ikke kender hinanden.

Verden kan trækkes ind i klasselokalet gennem besøg af unge fortællere med flygtningebaggrund, udenlandske pennevenner, rollespil om demokrati i Europa, Verdens-timen eller ved at gå ind i EU-aktiviteter, være med i udvekslingsprogrammer i Norden og EU, fejre Genforeningen i 2020 og meget mere. Styrelsen har prioriteret ressourcer til en øget international aktivitet for på den måde at udvide børn og unges horisont, og give friskolerne inspiration og perspektiver på det dannelsesmæssige aspekt af undervisningen.

Det kom også til udtryk ved afviklingen af den anden internationale konference: ”*Togetherness – The Power of Belonging*” i oktober 2018. Med næsten 200 deltagere lykkedes det sammen med Den frie Lærerskole, Efterskolerne og Højskolerne at sætte fokus på, hvad det betyder for mennesker at høre til i et demokratisk fællesskab, og hvad det betyder i sammenhæng med skolen. Det giver god og nyttig viden til den daglige skolepraksis at møde andre skolefolk fra verden og lytte til deres erfaringer og perspektiver på det at lave skole.

**“DER ER *tegn* I TIDEN PÅ,
AT DET BLIVER STADIGT VANSKELIGERE AT *respekttere* OG
BESKYTTE *mindretal*. DÉN KAMP SKAL FRISKOLERNE VÆRE EN DEL AF.
VORES BERETTIGELSE ER *født* UD AF MINDRETALSRETTEEN.”**

Dertil kommer vores forpligtigelse til at dele de frie skolars erfaringer om, hvordan vi med skole, undervisning, dannelse og folkeoplysning har etableret og udviklet et fællesskab, der har løftet såvel den enkelte borger som samfundet til det niveau, vi kender i dag.

Med FN's Verdensmål for en bæredygtig global udvikling har verdens ledere udtrykt et ønske om en bedre fremtid for verden. Verdensmålene er begrundet i nødvendighed, men er også et udtryk for et kompromis mellem forskellige hensyn og interesser. De indeholder konkrete og meget kortsigtede mål, som skal realiseres, indføres eller gøres anvendelige inden 2030 – altså om ganske få år.

På den ene side et alvorligt budskab og på den anden side et håbefuldt udtryk for en bedre fremtid for mange flere mennesker i fremtiden. Skal verden forandres, må vi samtidig ændre måden at tænke verden på. Og det er også en skoleopgave at være med til at formulere og aktivere håbet som pejlemærke for børn og unge.

Derfor arbejder styrelsen med verdensmålene ved at opdage, hvad der kan gøres anderledes – også i en snæver dansk kontekst – for at sikre en mere bæredygtig verden. Mange skoler arbejder allerede med verdensmålene. Som eksempel kan nævnes Fund Friskole i Odense, der har første skoledag august 2019. Her er verdensmålene indarbejdet i skolen, som en del af dens værdimæssige ståsted.

Styrelsen har udvalgt en række verdensmål, som kan bruges i det politiske arbejde, og Friskolernes Hus har drøftet og besluttet, hvordan et udvalg af målene kan implementeres konkret i husets virksomhed.

Åndsfrihed i demokratiet – om mindretallets ret og beskyttelse

FN's Verdensmål nr. 16 har overskriften: "Fred, retfærdighed og stærke institutioner". Det er svært at være imod, og alligevel er det måske det mest kontroversielle mål. Kontroversielt, da det indeholder stærke politiske vinkler og spørgsmål om samfunds indretning, forholdet mellem stat og borger, om korrupsion, terrorisme, og sammenhæng mellem udvikling og sikkerhed, om frihedsrettigheder, menneskerettigheder og retsorden, om reformer af globale institutioner.

Mål 16 peger på handling på internationalt niveau, men også på, hvad vi alle kan gøre; nemlig skabe fredelige og inkluderende samfund. Det handler om universelle værdier – eksempelvis menneskerettighederne – der kan være med til at styrke en demokratisk verdensorden.

Effektive, ansvarlige og inkluderende institutioner handler om social sammenhængskraft, tillid til myndigheder og institutioner og om retssikkerhed. Det er væsentligt at tale om fred og retfærdighed i en tid præget af stærke værdipolitiske udmeldinger. Friskolerne har i de sidste år været – og er stadig – en del af denne debat, når det handler om integration, kultur, sprog, dannelse og mindretalsrettigheder. Udgangspunktet har hele tiden været at forsvare friheden til at tænke og danne sine egne forestillinger og meninger. Eller sagt med ét ord: Åndsfrihed.

Der er tegn i tiden på, at det bliver stadigvæk vanskeligere at respektere og beskytte mindretal. Dé den kamp skal friskolerne være en del af. Vores berettigelse er født ud af mindretalsretten. Friskolerne bygger på en stærk tradition for anerkendelse af et andet menneskes ret til frit at tænke, tro og tale. At være fri til at vælge livsform, til at leve med

**"SOCIALDEMOKRATIET HAR VÆRET MEST *tydelige* OMKRING,
HVAD DER VIL *ske*, HVIS DE BLIVER REGERINGSFØRENDE. DE ØNSKER AT
SKÆRE I FRISKOLERNES *statstilskud* OG OGSÅ GERNE REDUCERE
ANDELEN AF FRISKOLEELEVER."**

sin kultur, sine normer, sin religion, sin seksualitet osv. Vi skal kæmpe for egne synspunkter, men samtidig respektere andres ret til at have en anden opfattelse. Og vi kræver det samme af vores modpart. Når vi oplever, at politiske partier målrettet går efter at ramme én bestemt minoritet - for eksempel folk med muslimske værdier - råber vi vagt i gevær. Det er udansk, når vi oplever politikere, der ikke respekterer, at friskoler er inkarnationen af dét at drive værdibårne skoler - også når værdierne er religiøst funderet. Det siger sig selv, at alle skoler skal holde sig inden for lovens rammer. Men det er et svaghedstegn, når folk med meget magt ikke har respekt for denne særlige danske demokratiforståelse.

Dét skal vi kunne diskutere i en god og sober tone, som også gør os i stand til at se sagen fra modpartens perspektiv. Derfor har Højskolerne, Efterskolerne og Friskolerne etableret debatformatet Frirummet. Her insisterer vi på at have modet til at være uenige med hinanden, tvivle, lytte os frem til den andens synspunkter og række hånden frem mod kompromisser til gavn for det fælles bedste. Det seneste år har vi udvidet Frirummet med en indsats, der er målrettet grundskolens elever. I skrivende stund samles en række friskoler i et netværk, som sammen vil arbejde og eksperimentere med, hvordan man som fri skole kan arbejde med medborgerskab. Netværket vil fokusere på demokratiske initiativer i forhold til både undervisning, elevdemokrati og skolens engagement i lokalsamfundet. (Læs mere om frirumsskolerne på side 72.)

FRISKOLERNE – I SAMSPIL MED OMVERDEN

Strategi 2022 fungerer som pejlemærker for styrelsens arbejde med at navigere, ikke blot i de aktuelle politiske dagsordener, men i lige så høj grad have mod til at få

øje på nye felter og dagsordener, som foreningen skal reagere på.

Der er politisk opmærksomhed på friskolerne, og vi forventer, at »skolen« bliver et varmt tema i valget 2019. Socialdemokratiet har været mest tydelige omkring, hvad der vil ske, hvis de bliver regeringsførende. Socialdemokratiet ønsker at skære i friskolernes statstilskud og også gerne reducere andelen af friskoleelever. Den siddende regering har også haft travlt med at regulere friskoleloven med forskellige justeringer og lovpakker.

Nye muligheder med frihedspakke

I begyndelsen af det nye år blev der indgået en politisk aftale, hvor især muligheden for at etablere afdelinger, administrative samarbejder og klubtilbud for 4. klasse er nye tiltag. De åbner for, at friskoler kan supplere, udvide eller tilpasse aktiviteter, der allerede foregår på skolerne – også selvom tiltagene kunne være endnu mere fleksible, end tilfældet er. Fra de frie skolers egne rækker har der været udtrykt bekymring for, om de nye muligheder for afdelinger er et opgør med Tvind-loven. Det, mener vi, er ganske ubegrundet. Der er i lovteksten lagt en stribe benspænd ind, der sikrer imod Tvind-fifflerier. For de små lokalskoler i de tyndtbefolkede egne af landet er det en kærkommen håndsrækning og anerkendelse, der sikrer, at friskoler – i lighed med folkeskolerne – har mulighed for at etablere en afdeling.

Gennemsigtighed ved donationer

Den politiske aftale indeholder også et delvist forbud mod donationer fra lande uden for EU og EØS-lande, samt et totalforbud mod anonyme donationer. Det er godt med åbenhed og gennemsigtighed i økonomiske relationer. Forslaget syner dog af mere, end det umiddelbart gavner, idet virkeligheden er, at det er uhyre

“DET KAN KUN TOLKES SOM *skepsis* OVER FOR DE BORGERE, DER *ønsker* AT OPRETTE EN FRISKOLE, HVORFOR FORSLAGET I HØJERE GRAD HVILER PÅ *mistillid* FREM FOR TILLID. DET, MENER VI, ER EN FORKERT *vej* AT GÅ.”

sjældent, at der modtages donationer fra lande uden for EU og EØS. Og der er faktisk ingen tradition for dette på friskoler med muslimsk værdigrundlag, som lovforslaget ellers må antages at være møntet på.

Til gengæld er totalforbuddet mod anonyme donationer op til 20.000 kr. mægtigt ærgerligt set med vores øjne. Der er eksempler på forældre og bedsteforældre, der ønsker at støtte en lokal friskole anonymt, fordi der er en ydmyghed omkring det at give større beløb til friskoler. Forbuddet mod anonyme donationer kan afholde nogen fra at donere, mens andre må acceptere gennemsigtigheden, når det i fremtiden skal fremgå i årsrapporten og være synligt på skolens hjemmeside, hvem der har doneret.

Skærpede krav ved godkendelsesprocedure

I sensommeren 2018 godkendte Folketinget en ny godkendelsesprocedure for skoleinitiativer.

Den nye procedure synes at have et markant fokus på friskoleinitiativer, der bygger på et religiøst værdigrundlag. Det kolliderer med den respekt, der traditionelt er for religiøse mindretal, og som er en stærk demokratisk tradition i det danske folkestyre.

Desværre er det åbenlyst fra politisk side, at initiativer med udgangspunkt i indvandrergrupper i Danmark tillægges en særlig negativ opmærksomhed - eller måske ligefrem er uønskede. Langt de fleste nyoprettede friskoler har baggrund i lukkede folkeskoler, hvorfor det store spørgsmål er, hvorvidt lovændringen står mål med det problem, som søges løst.

Med den nye procedure skal forældregrupper og skolekredse

udfylde spørgeskemaer og erklæringer, der understreger, at de er indforstået med gældende lovgivning og aflevere disse dokumenter ved personligt fremmøde i ministeriet. Det kan kun tolkes som skepsis over for de borgere, der ønsker at oprette en friskole, hvorfor forslaget i højere grad hviler på mistillid frem for tillid. Det, mener vi, er en forkert vej at gå. Selvfølgelig vil det ikke afholde virkelystne initiativgrupper fra at gå i gang med det store arbejde, det er at etablere en friskole, men de vil altså skulle smøge ærmerne endnu længere op og bruge endnu mere tid på, hvad nogen vil kalde bureaukratiske manøvrer.

Praksisfaglighed og 10. klasse

I efteråret indgik regeringen en bred politisk aftale: *Fra folkeskole til faglært - Erhvervsuddannelser til fremtiden*, der har som ambition, at flere unge skal vælge og gennemføre en erhvervsuddannelse.

Det er en god intention at styrke unges valg af erhvervsuddannelse. Men det er afgørende vigtigt, at unge oplever at have et frit valg af ungdomsuddannelse. En del af aftalen er at styrke praksisfagligheden i folkeskolen med blandt andet indførelse af obligatorisk prøve i de praktisk/musiske valgfag i 7. og 8. klasse. En prøve, der tælles med i beregningen af, om eleven har bestået folkeskolens afgangseksamen. Det skal gælde allerede fra august 2019, hvorfor der er travlhed med at få det fulde overblik over, hvad det praktisk betyder for skolerne med hensyn til faglokaler, lærer kvalifikationer og fagligt indhold. Desuden er der prøvefrie friskoler, der ikke afholder den obligatoriske eksamen.

Igen er 10. klasse kommet i fokus. Dansk Friskoleforening er gået med i et initiativ til at samle en bred kreds af foreninger og organisationer med fælles interesse i 10. klasses fremtid, herunder også parter fra folkeskolen og

"DET KAN EKSEMPELVIS *betyde*, AT MINDRE SØSKENDE IKKE *kan* GÅ I SAMME INSTITUTION SOM DERES STØRRE *søskende*, HVILKET IKKE *harmonerer* MED EN FRISKOLE-TRADITION, HVOR FAMILIEN ER ET BÆRENDE ELEMENT I *fællesskabet*."

ungdomsskolerne. I kredsen er der ikke forventninger om at blive inviteret med i ekspertudvalget, hvorfor denne brede kreds har nedsat sig selv som et "alternativt ekspertudvalg", der vil bidrage med viden, erfaringer og analyser til den løbende debat om fremtidens 10. klasse.

Der er ca. 30 skoler i Dansk Friskoleforening, der til sammen har ca. 400 elever i 10. klasse. Fra disse medlemsskoler lyder det samstemmende, at elever i 10. klasse har brug for at blive styrket gennem faglig fordybelse, genvinde faglig sikkerhed og tid til afklaring. Det er samtidig de pågældende skolers erfaring, at 10. klasse netop bidrager med større modenhed, faglig dygtighed og en endelig afklaring af valg af uddannelse for den unge. Det er en tydelig begrundelse for at bevare 10. klasse som en almen del af grundskolen, og det vidner om, at det for nogle unge er afgørende for det videre skole- og uddannelsesliv.

Dagtilbud – i stadig vækst

Dansk Friskoleforening er medlem af Daginstitutionernes Landsorganisation (DLO) og bruger medlemskabet til, i tæt samarbejde med andre institutioner og foreninger, at gøre foreningens politiske synspunkter gældende gennem DLO. Det politiske arbejde i DLO er styrket gennem de sidste år, og det kom tydeligt til syne op til den endelige vedtagelse af de nye pædagogiske læreplaner for dagtilbud. Det lykkedes i sidste øjeblik at få den pædagogiske metodefrihed gjort tydelig i spørgsmålet om brug af IT. Fra at være et "skal", blev det ændret til et "kan", hvilket vidner om betydningen af, at vi medvirker aktivt til de politiske processer.

I forbindelse med regeringens såkaldte "ghettoplan" blev det indført, at dagtilbud fremadrettet kun må optage højst 30 procent børn fra boligområder, der

betegnes som »udsatte«. Det kan få indvirkning på enkelte friskoler, der også har børnehavetilbud. Det kan eksempelvis betyde, at mindre søskende ikke kan gå i samme institution som deres større søskende, hvilket ikke harmonerer med en friskoletradition, hvor familien er et bærende element i fællesskabet. Det harmonerer også dårligt med den valgfrihed, som er gældende i grundskolen. Det kan undre, at den samme logik om valgfrihed ikke kan håndhæves i dagtilbud.

Flere friskoler etablerer både vuggestuer og børnehaver i forbindelse med friskolen. Det sker, fordi der er en pædagogisk ide i at skabe en rød tråd i arbejdet med børn fra 0 – 16 år. Det sker også, fordi der mange steder er et forældreønske om, at der etableres et dagtilbud, der flugter med friskolens værdier og pædagogiske praksis. I landdistrikterne er der også en tendens til, at kommunale institutioner lukker, og det øger presset på friskolerne for at åbne dagtilbud.

Socialt ansvar – en naturlig del af skolelivet

Skolen bliver tillagt evnen til at spille positivt ind på rigtigt mange opgaver. Der er både krav om, at undervisningen skal være rettet mod videre uddannelse og dermed være til nytte, og samtidig stilles der krav om trafikikkerhed, førstehjælp osv - som ikke nødvendigvis stringent falder ind under de forskellige fag. Og spørgsmålene bliver derfor, hvad skolen skal? – og vel at mærke: hvad skolen *ikke* skal?

Et af de forhold, der oftest bringes i spil, er spørgsmålet om løfteevne eller om at påtage sig et "socialt ansvar". »Socialt ansvar« tillægges tydeligvis forskellig betydning – både inden for de frie skoleforeninger og på tværs af partier.

**“DET ER OGSÅ ET *faktum*, AT FRISKOLERNE PÅTAGER SIG
EN STOR OPGAVE I FORHOLD TIL SPECIALUNDERVISNING AF DE *elever*,
DER *påviseligt* ER AFDÆKKET TIL AT *modtage* SÆRLIG
TILRETTELAGT UNDERVISNING.”**

Vi ved fra undersøgelser, at friskoler rundt om i landet har en bred elevgruppe, der til forveksling ligner folkeskolens elevgruppe. Det er også et faktum, at friskolerne påtager sig en stor opgave i forhold til specialundervisning af de elever, der påviseligt er udredt til at modtage særlig tilrettelagt undervisning. Der er heller ingen tvivl om, at friskoler arbejder grundigt med inklusion. To forhold, som er vigtige indikatorer for, hvordan det sociale ansvar udfoldes i dagligdagen (Se mere om social ansvarlighed, specialundervisning m.v. under »Årsstatistik« på side 46.)

Men de sidste mange års satsning på inklusion har sine slagsider, og det er nødvendigt politisk at forholde sig til, hvorvidt nedprioriteringen af specialskoler og specialklasser nu også er den rigtige løsning. Det kan måske begrundes økonomisk - men nok ikke entydigt pædagogisk og menneskeligt.

Det er en stor pædagogisk opgave at balancere den almene pædagogik med specialpædagogikken. Og det er afgørende, at friskolerne er dygtige til at skabe inkluderende og positive fællesskaber, hvor forskellighederne er en kvalitet og en styrke.

Når denne pædagogiske dagsorden møder de politiske dagsordener, der handler om at prioritere økonomi og ressourcer, så er det altså mere end kroner og øre i en pulje. Derfor er vi nødt til at finde ind til en forståelse af, hvad vi forstår ved socialt ansvar, og hvordan det kommer til udtryk i prioriteringen af de økonomiske og pædagogiske ressourcer, der uvilkårligt er knyttet til opgaverne.

FORENINGEN INDEFRA

Ved årsskiftet 2019 lancerede vi foreningens nye logo og

kaldenavn: FRISKOLERNE. Det gør vi, fordi det er lettere at huske for alle dem, vi samarbejder med, og fordi det i forvejen ofte er sådan, man omtaler os. Samtidigt skaber det en rød tråd til HØJSKOLERNE og EFTERSKOLERNE, som vi både historisk og i dag har et stærkt bånd til. Inde bag ved – og jf. vedtægterne – hedder vi fortsat Dansk Friskoleforening, og sekretariatet kalder vi stadig Friskolernes Hus.

Bag det nye logo er ønsket om en nyfortolkning og et tydeligt signal om fællesskab, leg, mangfoldighed og samhørighed. Vi har allerede prøvet det af i forskellige sammenhænge, og vi får god positiv respons fra mange medlemmer.

Hvert år er der skoler, der må lukke, og skoler der åbner dørene for første gang. Lykkeskolen, Vesthimmerlands Naturfriskole og Iqra Privatskole lukkede i årets løb. Onsbjerg Lilleskole og Samsø Friskole er blevet til Samsø Frie Skole. Lindeskolen kom i gang, men lukkede kort efter skolestarten i august. Vi har budt nye skoler velkommen i foreningsfællesskabet: Sæby Friskole, Den frie Fakkell, Friskolen på Røsnæs og Arrild Privatskole. Mette Marie Møller er optaget som enkeltmedlem.

Ifølge vedtægterne skal styrelsen mødes med medlemmerne til dialogmøder, så vi kan ”sikre foreningens forankring” og have fokus på ”det pædagogiske og foreningsmæssige arbejdsfællesskab”. Det har vi eksperimenteret med i årets løb, og formanden har været med i mange forskellige sammenhænge med oplæg og debat rundt om i landet. Det er givtigt og inddragende, og det har givet gode ideer og indspark til styrelsens arbejde, ligesom flere medlemmer er blevet direkte involveret i det politiske arbejde efter møderne.

I Friskolernes Hus er Malene Lund Smidt ansat som

"VI ER *forbundet*, OG DE STORE DAGSORDENER KAN KUN REALISERES, HVIS ALLE SAMARBEJDER OG ER OPTAGET AF *solidaritet* SOM EN STÆRK *værdi*. DET GÆLDER BÅDE LOKALT PÅ MEDLEMSSKOLERNE, NATIONALT OG PÅ ET *globalt* PLAN."

ny kommunikationsmedarbejder, Lene Glargaard har afløst Bettina Andersen og Sophia Juliane Lydolph er som fotojournalist tilknyttet Magasinet Friskolen.

Hver for sig kan vi noget - sammen kan vi en del

Styrelsen er optaget af at indgå i partnerskab og samarbejde med alle de foreninger, organisationer og personer, hvor det giver mening for den sag, vi arbejder for. Vi har i dag samarbejde med Zetland, Keld Skovmand og Hans Reitzels Forlag, Ungdomsøen, "Børnenes Land" på Houens Odde, Læremiddel.dk og Nationalt Videncenter for Frie Skoler, Dansk Ungdoms Fællesråd, Dansk Folkeoplysnings Samråd, DGI, Folkekirkens Nødhjælp, Danmarks Kirkelige Mediecenter, Københavns Kommune, Medborgerforum København, Brian Degn Mårtensson, Frirummet og Århus Universitet.

Dertil kommer det vanlige samarbejde med øvrige skoleforeninger og organisationer, Undervisningsministeriet, politikere og ikke mindst Den frie Lærerskole, Efterskolerne og Højskolerne.

Foreningens løbende aktiviteter bekræfter os i, at vi kan mere sammen med andre end hver for sig. Derfor er den røde tråd i arbejdet, såvel i styrelsen som i Friskolernes Hus, at få øje på partnerskaber, som giver muskelkraft til at sætte de positive spor, som friskolebevægelsen både kan, skal og vil sætte. Vi er forbundet, og de store dagsordener kan kun realiseres, hvis alle samarbejder og er optaget af solidaritet som en stærk værdi. Det gælder både lokalt på medlemsskolerne, nationalt og på et globalt plan. FRISKOLERNES vinduer står på vid gab, og vi tror, at nysgerrighed og mod er vigtige pejlemærker for en forening som vores. ●

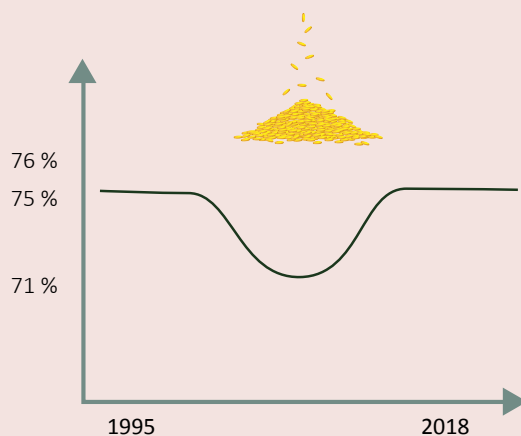

Friskole

STATISTIK 2019

251 af Dansk Friskoleforenings 338 medlemsskoler har bidraget til dette års statistik. I det følgende kan du læse, hvad skolerne har svaret på spørgsmål om bortvisning, socialt ansvar, samarbejde, FNs Verdensmål m.v.

AF: MAREN SKOTTE, KOMMUNIKATIONSCHEF, FRISKOLERNE

KOBLINGSPROCENTENS TILBAGEVENDEN

Friskolernes politiske modstandere har travlt med at fortælle, at skolernes tilskud – den såkaldte koblingsprocent – er historisk høj med sine 76 procent. Og ja, der er kommet en ekstra procent på, som er øremærket til en særlig social indsats. Men kigger man historisk på tallene, så er de 75 procent en tilbagevenden til et niveau, som rækker helt tilbage til 1995.

Vores udregninger viser, at en permanent sænkning til 71 procent vil sende 156 friskolers regnskaber i rødt og true flere af dem på overlevelsen.

BORTVISNING ER EN SJÆLDENHED

Friskolelovens §1 slår fast, at friskoler frit afgør, hvilke elever de optager på skolen. Det er en naturlig konsekvens af dét at være en værdibærende skole. Familierne tager et aktivt skolevalg, når de melder deres barn ind på en friskole, der hviler på særlige værdier. Mange steder bliver det italesat tydeligt, at skolen er et fælles projekt, som kræver samarbejde. Dét samarbejde er kernen i den frie skoletanke.

Nogle gange slår samarbejdet revner og vejene må skilles. I den offentlige debat kan det indimellem komme til at lyde som om, friskoler og private grundskoler bortviser elever efter forgodtbefindende. Det er ikke rigtigt.

To tredjedele af Dansk Friskoleforenings medlemsskoler har ikke bortvist elever i skoleåret 2017/18. 18 procent af skolerne har måtte udskrive én elev og 4 procent af skolerne har udskrevet 2 elever i løbet af 2017/18. I alt er 0,2 procent af eleverne på friskolerne blevet udskrevet i utide ved ledelsens foranstaltning i løbet af 2017/18.

I nogle af tilfældene handler det om, at skolen har måtte erkende, at der skulle et andet skoletilbud til elevens særlige behov. I andre tilfælde handler det om, at det nødvendige samarbejde mellem forældre og skole ikke har været tilstede.

FNs Børnekonvention påkræver, at børn inddrages i sager, der vedrører dem selv, og derfor er det også et krav, at elever, der bliver udskrevet inddrages i denne beslutning gennem samtaler.

FRISKOLERNE LØFTER STOR SOCIAL OPGAVE – OG KOMMUNEN SPARER PÅ DET

Antallet af kommunale specialskoler er blevet reduceret fra 180 skoler i 2008 til 129 skoler i 2018. Dette skyldes ikke, at antallet af børn med særlige behov er blevet færre, men derimod at rigtigt mange specialundervisningskrævende elever i dag rummes i den almindelige grundskole.

Der er stor variation i kommunernes udgifter til grundskolen, men den gennemsnitlige udgift pr. elev i kommunale special-skoler anslås at være 500.000 kr. mod en gennemsnitlig udgift til elever i kommunale folkeskoler på cirka 68.000 kr. (KORA: <https://www.kora.dk/udgivelser/udgivelse/i10109/Saa-meget-koster-en-skoleelev>).

Friskolernes statslige driftstilskud er koblet op på udgifterne i de kommunale folkeskoler – dog undtaget udgifterne til kommunale specialskoler. Derfor er det interessant at vide, hvor mange elever, friskolerne huser, som egentlig er anvist til en kommunal specialskole af

pædagogisk-psykologisk rådgivning (PPR).

En tredjedel af Dansk Friskoleforenings medlemsskoler – svarende til 112 skoler – rummer 225 elever, som er anvist af PPR til kommunale specialskoler. Når disse elever optages i friskolerne, sparer det kommunerne for i cirka 104 mio. kr. årligt. Denne del af regnestykket er ofte ganske overset og argumenterer for, at friskolernes statstilskud også bør indeholde en kobling til de kommunale specialskoler. Det er desuden en væsentlig pointe, når politikere af forskellig farve vedvarende beskylder friskolerne for ikke at tage socialt ansvar.

Friskoleloven giver kommuner mulighed for at yde tilskud til elever med særlige behov, men 75 procent af de adspurgte friskoler modtager ingen kommunale tilskud i forbindelse med elever, der har brug for særlige støtteforanstaltninger.

En anden måde at vurdere den sociale ansvarlighed på er ved at se nærmere på andelen af specialundervisnings-
elever. Friskoler og private grundskoler fordeler sig i fire forskellige frie skoleforeninger: Dansk Friskoleforening,
Danmarks Private Skoler, Foreningen af Kristne Friskoler og Tyske mindretalsskoler.

Herunder fremgår det tydeligt, at der er markante forskelle på andelen af specialundervisningselever i de frie skole-
foreninger. Dansk Friskoleforenings medlemsskoler bidrager endog betragteligt til de opgaver, der er forbundet med
specialundervisningselever.

	Sum af SPS-børn 18	Andel af alle elever	Andel af special- undervisningselever
Dansk Friskoleforening	1628	41 %	59,4 %
Danmarks Private Skoler	783	52 %	28,6 %
Foreningen af Kristne Friskoler	245	6 %	8,9 %
Tyske mindretalsskoler	84	1 %	3,1 %
Specialundervisningselever	2740		

FRIBØRNEHAVE, -VUGGESTUE OG -FØR-SFO ER ET HIT

ÅRSTAL	VUGGESTUE	BØRNEHAVE	FØR-SFO
2010		40	48
2011		60	88
2012		67	74
2013		88	85
2014	15	86	80
2015	27	86	107
2016	31	100	101
2017	42	104	119
2018	46	105	125

Antallet af børnehaver i forbindelse med friskoler har været støt stigende siden 2004, hvor lovgivningen atter gav friskolerne mulighed for at huse børnehavebørn i tilknytning til en friskole.

Senere blev aldersgrænsen sat ned, så det også blev muligt at huse vuggestuebørn.

Det giver overordentlig god mening at skabe en rød tråd fra daginstitution til skole, og for mange familier er det en lettelse, når familiens børn kan afleveres ét sted. Mange børnehavebørn kender alle ansatte og mange af

eleverne på skolen, og for børnene skaber det naturligvis en udramatisk overgang fra daginstitution til skole.

Pasning i månederne før skolestart – kaldet før-sfo/vippeordning/forårs-sfo - er et fænomen, der er skabt i kommunalt regi. Pointen er, at udgiften til et før-sfo barn er væsentlig billigere end udgiften til et børnehavebarn. I takt med at mange kommuner har indført denne praksis, har mange friskoler måtte følge med og tilbyder nu også før-sfo. Men desværre er det ikke et lovkrav

til kommuner, at der skal følge et tilskud med til friskolernes før-sfo'er. Friskolerne må ikke anvende stats-tilskuddet til denne opgave, så i realiteten skal friskolernes før-sfo'er drives alene på forældrebetaling. På halvdelen af de friskoler, der har før-sfo, modtager man intet tilskud fra kommunerne. Resten af skolerne modtager meget varierede tilskud til børnene – fra 200 til mere end 2.000 kr. pr. barn om måneden. En del friskoler passer derved børnene gratis for kommunen. Det forekommer indlysende urimeligt.

SAMARBEJDE PÅ TVÆRS AF SKOLEFORMER OG LANDEGRÆNSER

I Dansk Friskoleforening er vi optagede af det samarbejde, der kan ske på tværs af skoler. Både inden for og uden for landets grænser. Vi tror på, at respekten for hinanden gror ud af konkrete venskaber.

30 procent af Dansk Friskoleforenings medlemsskoler sam-arbejder med andre skoler i Danmark, og 16 procent af skolerne samarbejder med skoler i udlandet. På www.friskoler.dk er det muligt at finde skoler, der ønsker samarbejde eller skolebytte.

FRISKOLERNE SIKRER FRIPLADSER TIL FAMILIER, DER ER ØKONOMISK UDFORDRET

Cirka 45 procent af Dansk Friskoleforenings medlemsskoler yder fripladser svarende til mellem 11.000 kr. og mere end 30.000 kr. årligt. Fripladserne skal ses som en hjælpende hånd til familier, der er udfordret af økonomi, og kan dermed med god ret betegnes som en lokal social ansvarlighed.

FRISKOLEN ER SOLIDT PLACERET I CIVILSAMFUNDET

En friskole er ofte mere end en skole. Lokalerne bliver brugt til alverdens aktiviteter – også efter skoletid. Det vidner om friskolens rolle som lokalt kraftcenter. Halvdelen af Dansk Friskoleforenings medlemsskoler låner/lejer skolens lokaler ud til lokale idrætsforeninger, og mange lader også den lokale pensionistforening, husflidsforening, aftenskole og ungdomsskole benytte lokalerne.

På mange friskoler er familierne engagerede i vedligeholdelse og rengøring af lokalerne, og skolens lokaler opleves derfor meget naturligt som et fælles anliggende. Derfor er det ikke så underligt, at hele 75 procent af de adspurgte friskoler låner/lejer skolens bygninger ud til forældrenes private arrangementer.

THE GLOBAL GOALS

For Sustainable Development

FNS VERDENSMÅL PÅ SKOLESKEMAET

FNs 17 verdensmål er efterhånden ved at vinde indpas i skoler, organisationer, virksomheder og på politisk niveau. Og det er også nødvendigt, hvis de ambitiøse mål skal indfries inden 2030, som er sat som verdensmålenes deadline.

Grundskolen i Danmark spiller en vigtig rolle i at gøre målene nærværende for de i alt cirka 660.000 grundskoleelever i Danmark. Derfor er det positivt, at hele

70 procent af friskolerne arbejder med FNs Verdensmål i større eller mindre udstrækning.

Hovedparten af de adspurgte friskoler (151 skoler) svarer, at FNs Verdensmål er en del af emneuger, undervisningsforløb etc., mens 21 friskoler svarer, at FNs Verdensmål er en integreret del af skolens overordnede strategiske pejlemærker og en integreret del af undervisningen.

DET *politiske* LAG I DANSK FRISKOLEFORENING

Dansk Friskoleforenings styrelse består af 11 medlemmer, heriblandt formanden, som varetager den overordnede ledelse af foreningen. Forretningsudvalget består af foreningens formand, næstformand samt kasserer.

De 11 medlemmer vælges på den årlige generalforsamling for tre og fire år, mens suppleanter vælges for en etårig periode. Såvel konsulenterne i Friskolernes Hus som styrelsesmedlemmerne har mulighed for at bidrage med oplæg på friskoler, der ønsker belysning af et særligt emne eller område.

Fra venstre: Peter Bendix Pedersen (Formand), Allaa Al-Naqach, Jakob Ringgaard, Matilde Lissau, Søren E. Hansen, Mette Berg Hansen, Sven Wortmann, Vibeke Helms (Næstformand), Per Svaneborg (Kasserer), Sidsel Bukh, Torsten Bo Kristensen.

Til dette års generalforsamling er fire medlemmer på valg: **Sven, Vibeke, Per og Torsten Bo.**
De genopstiller alle og du kan lære dem bedre at kende på de næste sider.

STRATEGI 2022

Vi forstår os selv som en folkelig bevægelse, der bidrager aktivt til det samfund, vi er fælles om at skabe. Dansk Friskoleforenings strategi 2022 tager afsæt i et ønske om, at friskolernes stemme, samfundsansvar og bidrag er tydeligt og vægtigt. Strategi 2022 er opdelt i fire indsatser, som fastlægger foreningens kurs. Se mere på www.friskoler.dk

FRISKOLERNES PÆDAGOGISKE FRIHED

Friskolernes frihed er ikke givet, og derfor skal vi kontinuerligt begrunde vores praksis og eksistens i samfundsdebatten. Det kræver stillingtagen til praksis og et sprog at tale om praksis med. Foreningen vil bakke op om en styrket begrundelse af praksis - internt og i samfundsdebatten - samt styrkede muligheder for videndeling og gensidig inspiration.

MEDLEMSSKABET

Til sammen udgør medlemsskolerne i Dansk Friskoleforening en bred vifte af forskellige ideologier, overbevisninger, værdier og holdninger til dét at drive skole og være menneske. Vi udgør en stemme i samfundet – både lokalt gennem skolefællesskaber, regionalt gennem netværk, nationalt som en samlet friskolestemme og globalt via internationale skolefællesskaber. Vi ønsker at mobilisere friskolebevægelsen til at tage aktiv part i den fortælling om friskolerne, som hele tiden pågår, og som vi skal være medskabere af.

ÅNDSFRIHED I DEMOKRATIET

Åndsfrihed handler om tro-, tale- og trykkefrihed, og om mindretallets ret og beskyttelse. Åndsfrihed handler også om, at hvert menneske har ret til at blive sig selv. Åndsfrihed er en del af friskolernes historiske forpligtelse og arvegods. Men vi skal revitalisere begrebet og vise, at det giver mening i en nutidig kontekst – både på skolerne og i foreningen. Der er kræfter, som vil reducere skolens formål til erhvervsnyttige kompetencer, og i en global verden skal vi ikke tage åndsfriheden i demokratiet for givet.

GLOBALT UDSYN

At have globalt udsyn er åbenlyst nødvendigt, når vi skal gå en bæredygtig fremtid i møde. Grundlæggende handler det om, at vi ser kloden som et samlet hele, et kæmpestort fællesskab, som børn, unge og voksne forstår sammenhængen i. Vi ønsker, at friskolerne lukker verden ind på skolerne, og at både foreningen og skolerne ser sig selv i en større kontekst. Vi vil skabe nye fortællinger om friskolerne som aktive i verden.

	NAVN: PER SVANEBOG
	BESKÆFTIGELSE: SKOLELEDER PÅ SKØRBÆK-EJDRUP FRISKOLE OG NATURBØRNEHAVE
	ALDER: 55 ÅR
	BOPÆL: AARS

FOTOS: CHARLOTTE DAHL

HVORFOR ER DET I FRISKOLEVERDENEN, AT DU VÆLGER AT BRUGE DIN TID?

At engagere sig i en skoleform, hvor man sammen med forældrene har friheden til at skabe den daginstitution og skole, man ønsker for børnene. Det giver rigtig meget mening! Det giver god energi at kunne indgå i et forpligtende fællesskab, hvor børn, forældre og medarbejdere sammen sætter retningen for daginstitution og skole - ikke langt fra tanke til handling.

HVORFOR STILLER DU OP TIL STYRELSEN?

Jeg stiller op, fordi jeg gerne vil være en del af det vigtige arbejde der foregår i styrelsen og i foreningen. Styrelsens måde at arbejde på udvikler sig hele tiden. Samtidigt skal vi hele tiden arbejde på at opkvalificere hinanden til foreningens politiske arbejde. Den del kræver vedholdenhed, men forhåbentlig kan vi være med til at ændre dagsordenen, så det kommer vore medlemsskoler og daginstitutioner til gode.

HVILKE STYRKER/KOMPETENCER/NETVÆRK BRINGER DU MED IND I STYRELSENS ARBEJDE?

Jeg har 24 års friskoleerfaring som forælder, lærer og skoleleder. Det giver pædagogisk erfaring og økonomisk indsigt. Jeg er tæt på foreningens økonomi og foreningens to fonde.

Jeg hylder netværkene. ”De himmerlandske friskoler” har altid været en vigtig medspiller.

Vi mødes til sparring, erfaringsudveksling og inspiration for både ledere, lærere, pædagoger og bestyrelsesmedlemmer. Det har stor værdi!

HVAD VIL DU GERNE UDRETTE I DIN TID SOM STYRELSESMEDLEM?

En stærk forening er afhængig af medlemmerne. Vi skal bringe forældre og ansatte endnu mere i spil. Fra den første dag i daginstitutionen til den allersidste skoledag. Vi skal skabe rum til dialog, understøtte netværksdannelse og fortsat skabe kurser med højt fagligt niveau. Dertil binder vi mang-foldigheden af medlemmer sammen gennem ”Magasinet Friskolen”.

	NAVN: SVEN WORTMANN
	BESKÆFTIGELSE: SKOLELEDER PÅ GUDENÅDALENS FRISKOLE OG FRIBØRNEHAVE
	ALDER: 55 ÅR
	BOPÆL: HOBRO

HVORFOR ER DET I FRISKOLEVERDENEN, AT DU VÆLGER AT BRUGE DIT TID?

Jeg synes friskoleverdenen er en verden fuld af muligheder for at lave lige præcis den skole, som man brænder for og tror på. Og hvor du kan sætte dig selv og din egen faglighed i spil.

Det giver masser af energi og glæde, når man kan se de projekter og tiltag, vi sætter i søen, blive til virkelighed. Til glæde for børn, elever, forældre, og også alle ansatte. Her bliver vi ikke bare “sat til” at lave skole/børnehave på en måde, som andre har bestemt. Her får vi lov til at skabe skole og børnehave – ud fra de værdier, og den faglighed, vi selv bringer med. Det synes jeg er berigende og giver lyst til mere.

HVORFOR STILLER DU OP TIL STYRELSEN?

Jeg stiller op til styrelsen, fordi jeg gerne, fortsat, vil være med til kæmpe for såvel den pædagogiske-, som den værdimæssige frihed til at lave skole på det værdigrundlag, man lokalt vil bygge skole og børnehave på. Jeg synes derudover, at vi som friskolebevægelse, samlet set har rigtig meget at byde på, som jeg mener vi skal dele med andre. Det gælder både erfaringerne med at drive en karakter- og prøvefri skole, såvel som at dele alle de gode pædagogiske eksperimenter og tiltag, der er med til at udvikle grundskolen i Danmark. De erfaringer kan vi også bringe i spil i forhold til det internationale og helt sikkert gennem samarbejde lokalt og globalt udvikle endnu mere.

HVILKE STYRKER/KOMPETENCER/NETVÆRK BRINGER DU MED IND I STYRELSENS ARBEJDE?

Jeg deltager i vores lokale netværk, både i det lille netværk, hvor vi er 5 skoler der samarbejder om aktiviteter både for elever og ansatte. Såvel som i det lidt større ledernetværk, hvor vi samarbejder i forhold til det kommunale (PPL, SSP m.m.). Gennem de sidste tre år i styrelsen er mit kendskab til andre frie skoler vokset. Og gennem kurser og møder rundt i landet er friskoleverdenen blevet større for mig. Jeg er derudover fortsat i god kontakt med tidligere kolleger fra min tid i folkeskolen. Det giver anledning til nogle spændende drøftelser om at lave skole.

HVAD VIL DU GERNE UDRETTE I DIN TID SOM STYRELSESMEDELM?

Jeg synes, arbejdet i styrelsen primært er et teamwork, så det vi skal udrette, skal vi gøre sammen. Jeg vil gerne være med til, at vi fortsat kan holde den frie faglige pædagogiske fane højt, at vi sætter pædagogiske ting på dagsordenen, som giver genlyd længere ud end til vores egen navle. Vi skal som bevægelse bane vejen for, at friskoler rundt i hele landet kan udnytte den pædagogiske frihed fuldt ud. At man oplever opbakning fra friskoleforeningen til netop at gøre det. Derudover synes jeg, at vi har gang i noget spændende med de fire indsatser: Medlemskabet, det globale, åndsfriheden og ikke mindst friskolernes pædagogiske frihed. Og så synes jeg, det er meget vigtigt, at vi fortsætter opmærksomheden på at skabe gode vedkommende kurser og konferencer for både skolefolk og børnehavefolk! Børnehaverne er en meget vigtig del af hele friskolebevægelsen. De er ved at træde helt nye stier – det skal vi hjælpe med.

	NAVN: VIBEKE HELMS
	BESKÆFTIGELSE: SKOLELEDER DEN FRI HESTEHAVESKOLE
	ALDER: 47 ÅR
	BOPÆL: HAMMEL

HVORFOR ER DET I FRISKOLEVERDENEN, AT DU VÆLGER AT BRUGE DIT TID?

I Friskolerne kan vi gøre en forskel for børn 1:1.

Vi kan være med til at skabe rammerne, så forældre kan oprette og drive friskoler, næsten lige som de synes er bedst. Det synes jeg er vildt og vildt sjovt.

I friskolerne kan vi se hvordan vores beslutninger virker ret kort tid efter, vi har taget dem. Det er rigtigt rart, når meget af vores arbejde samtidig er ret langsomt. Det tager jo 10 år at gå fra 0.-9. klasse – men vi kan også rykke hurtigt.

I friskolerne kan jeg få lov til at være med til noget, jeg synes er rigtigt vigtigt.

HVORFOR STILLER DU OP TIL STYRELSEN?

Jeg stiller op til styrelsen, fordi vi er i gang med et stort og vigtigt arbejde med at bevare og udvikle friskolerne. Jeg har været med i en årrække og vil rigtig gerne have muligheden for at fortsætte vores arbejde med de fire centrale indsatser:

- › Åndsfrihed
- › Pædagogisk frihed
- › Medlemsskabet
- › Globalt udsyn

Samtidig har vi også en række andre spændende og relevante dagsordener der handler om tillid, inklusion, rammevilkår, tilsyn, modtagelse af nye skoler, kurser og meget andet.

HVILKE STYRKER/KOMPETENCER/NETVÆRK BRINGER DU MED IND I STYRELSENS ARBEJDE?

Som næstformand i Friskolerne har jeg været med til at styrke samarbejdet i styrelsen og mellem styrelsen og Friskolernes Hus. Det arbejde vil jeg gerne fortsætte, hvis jeg får muligheden.

I hverdagen er jeg skoleleder på en friskole med SFO, klub og børnehave. De praksiserfaringer bruger jeg hele tiden, når vi skal spejle styrelsens dagsorden ud i baglandet. Det er en stor fordel.

HVAD VIL DU GERNE UDRETTE I DIN TID SOM STYRELSESMEDELM?

Som styrelsesmedlem vil jeg gerne kendes som en, der får øje på nye muligheder. Flere partnerskaber er med til at udvikle foreningen.

For mig er FN's verdensmål for bæredygtig udvikling vigtigt at få ind i vores arbejde både i foreningen og ud til skolerne, så næste generation bliver gode til at passe på vores klode.

Jeg vil gerne arbejde målrettet med Friskolernes mission om at skabe skole for alle. Vi kan og bør lave gode skole med alle de familier, der ønsker at være en del af Friskolerne. Det vil jeg gerne være med til at skabe rammerne for.

	NAVN: TORSTEN BO KRISTENSEN
	BESKÆFTIGELSE: SKOLELEDER, BORDINGS FRISKOLE
	ALDER: 42 ÅR
	BOPÆL: ØSTERBRO, KBH

HVORFOR ER DET I FRISKOLEVERDENEN, AT DU VÆLGER AT BRUGE DIN TID?

For det første er det en vigtig sag. Det er værd at kæmpe for friheden til, at forældre kan vælge den skole, de finder bedst til deres børn.

For det andet føler jeg et tilhørsforhold til de tanker om skole, jeg møder i FRISKOLERNE. Jeg tillader mig at mene noget om skole, og det får jeg lov til at bruge til noget og til at diskutere i de frie skoler i det hele taget - og i FRISKOLERNE i særdeleshed.

HVORFOR STILLER DU OP TIL STYRELSEN?

Også her er svaret: Fordi det er vigtigt. Her kan man kæmpe for friheden og arbejde for, at skolerne får mulighederne til at bruge friheden til at være reelle alternativer.

Jeg stiller op fordi arbejdet i styrelsen giver mig noget, jeg kan bruge både i mit job og i mit liv generelt. Det giver mig også mulighed for at arbejde sammen med spændende mennesker i det her vigtige felt.

HVILKE STYRKER/KOMPETENCER/NETVÆRK BRINGER DU MED IND I STYRELSENS ARBEJDE?

Jeg kommer med en masse viden fra mine mange år som både lærer, som skoleleder og som forælder i friskoleverdenen, som jeg tager med ind i Styrelsens arbejde. Jeg kender rammerne, hvorunder foreningen har sit virke.

I mine tre år som styrelsesmedlem, har jeg fået indsigt, erfaringer og kontakter, der gør, at jeg kan bidrage til den fortsatte kontinuitet i styrelsens arbejde.

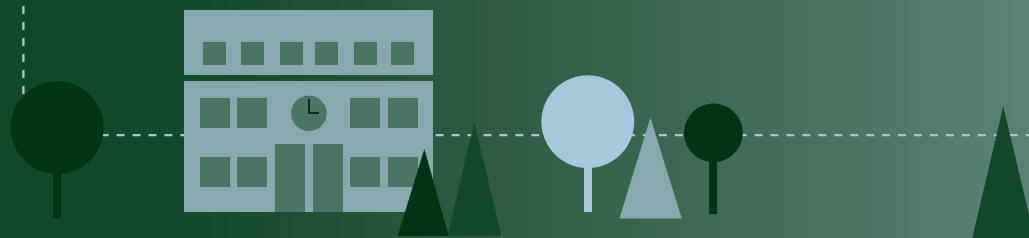
HVAD VIL DU GERNE UDRETTE I DIN TID SOM STYRELSESMEDELM?

Retten til at drive fri skole er under pres, og jeg vil kæmpe for, at vi som forening bliver dagsordensættende i debatten om frihed og frisind.

Det anden ben i arbejdet er fortsat at have et velfungerende Friskolenes Hus. Det er styrelsens opgave at sikre rammerne, og det skal vi fortsat tage vare på i vores arbejde.

Det er det arbejde, jeg har været med til de seneste 3 år, og det vil jeg meget gerne fortsætte med.

Sådan bliver

friskolerne finansieret

STATEN

Friskolers/private grundskolers tilskud kommer fra staten.

Det overordnede princip er, at friskoler/private grundskoler modtager et gennemsnit af udgiften til folkeskolerne. Det kaldes »koblingsprocenten«. I 2019 er koblingsprocenten på 76. Det gennemsnitlige driftstilskud til friskoler/private grundskoler fastsættes på den årlige finanslov.

I 2019 er driftstilskuddet: 50.447 kr. + bygningstilskud: 2.199 kr. pr. elev årligt (+ 7.768 kr. pr. elev i SFO)

KOMMUNEN

Kommunerne driver folkeskolerne og modtager via bloktilskuddet midler fra staten til at løse opgaven. Når et barn ikke går i folkeskolen, skal kommunen betale et bidrag til staten (der finansierer friskoler/private grundskoler). Dette bidrag er i 2019 fastsat til 38.672 kr. pr. barn årligt. Kommunen skal fortsat dække udgifter til tandpleje, PPR, sundhedspleje, vejledning m.v.

På landsplan er den gennemsnitlige kommunale udgift til folkeskolen 68.300 kr. pr. barn pr. år. Kommunen har altså en mindre udgift pr. elev, der går i friskole, svarende til 29.628 kr. årligt.

PULJER

Der er afsnøret en række puljer til særlige opgaver: specialundervisning, inklusion, kursus, vikarer, efter-/videreuddannelse, befordring, sygetransport m.v.

(Puljemidlerne er indeholdt i det gennemsnitlige driftstilskud på 50.447 kr. pr. elev pr. år).

FORÆLDREBETALING

Den gennemsnitlige forældrebetaling i friskoler/private grundskoler er 14.088 kr. pr. barn årligt.

FRISKOLE

Alle friskoler/private grundskoler modtager et gennemsnitligt statsligt driftstilskud: 50.447 kr. + bygningstilskud: 2.199 kr. pr. elev årligt
Beløbet vil variere afhængigt af skolens størrelse, geografi, elevens alder, specialundervisning m.v.

DANSK FRISKOLEFORENING

ÅRSRAPPORT 2018

Sammendrag

	Regnskab 2017	Budget 2018	Regnskab 2018	Budget 2019
<i>Indtægter</i>				
Kontingent skoler	10.411.134	10.891.000	10.836.558	11.698.000
Kontingent børnehaver og vuggestuer	293.022	497.000	555.015	697.600
Kontingent enkeltmedl./serviceabn.	42.540	40.600	43.180	41.600
Renteindtægter mv.	0	8.000	0	0
Tilskud fra Understøttelsesfonden	220.742	260.000	52.409	260.000
Tilskud fra Kulturstyrelsen	187.796	160.000	192.992	160.000
Tilskud fra Europeanævnet	0	0	134.072	181.000
Resultat Forlagsvirksomhed	516.439	542.800	405.700	461.000
Resultat Magasinet Friskolen	-437.262	-287.900	-224.418	-204.800
Resultat DF's kursusvirksomhed	0	0	0	0
Indtægter i alt	11.234.411	12.111.500	11.995.508	13.294.400
<i>Udgifter</i>				
Styrelsen, fora og udvalg	248.561	234.000	206.373	276.000
Internationalt arbejde	77.100	75.000	73.046	75.000
Europeanævnets akt. program	0	0	165.062	181.000
Partnerskaber og analyser	57.275	100.000	24.308	100.000
Netværkspulje	140.957	160.000	154.212	160.000
Landsmøde	351.430	300.000	263.422	350.000
Folkemøde	140.650	140.000	138.220	140.000
Aktiviteter og medlemsmøder	33.657	200.000	37.485	120.000
Diverse møder	136.853	110.000	126.010	130.000
Årsberetning	149.907	0	0	0
Medlemskaber	31.631	32.000	36.827	37.000
Tilskud til friskolearkiv mv.	137.500	105.000	90.000	105.000
Tilskud til kurser	208.065	260.000	151.304	260.000
Vikar og frikøb, formand og styrelse	1.177.371	1.229.500	1.183.254	1.295.900
Gaver	20.022	15.000	13.698	15.000
Friskolernes Hus	8.802.673	9.142.200	9.003.037	9.904.850
Udgifter i alt	11.713.652	12.102.700	11.666.258	13.149.750
Resultat før skat	-479.241	8.800	329.250	144.650
Årets skat	0	0	17.028	0
Årets resultat	-479.241	8.800	312.222	144.650

Balance

PR. 31. DECEMBER

A K T I V E R

Omsætningsaktiver

Kassebeholdning	3.590
Merkur Andelskasse	1.218.534
Forudbetalt løn	155.113
Debitorer	155.067
Mellemregninger Fonde	392.925
Periodeafgrænsningsposter	106.527
Beholdning bøger	700.784
Omsætningsaktiver i alt	2.732.540

Anlægsaktiver

Depositum Kalundgaard	164.496
Depositum Grundtvigsk Forum	37.944
Obligationer og aktier	4.427.117
Kontormaskiner og inventar	88.827
Hjemmeside	22.805
Medlemssystem	102.218
App til Magasinet Friskolen	42.000
Anlægsaktiver i alt	4.885.407

Aktiver i alt 7.617.947

P A S S I V E R

Egenkapital 5.733.655**Gældsforpligtelser****Kortfristede gældsforpligtelser**

Skyldig A-skat, moms mv.	126.325
Mellemregning Feriekonto	579
Feriepengeforpligtigelse	993.563
Kreditorer	494.749
Mellemregninger Lilleskolerne	39.534
Skyldig lønsumsafgift	143.188
Hensat Vikarportionsmidler	69.326
Skyldig skat	17.028
Gældsforpligtelser i alt	1.884.292

Passiver i alt 7.617.947**Formueforklaring**

PR. 31. DECEMBER

Opsamlet overskud mv.:

Saldo f.f. år	4.440.735
Årets resultat	312.222
	<u>4.752.957</u>

Kursregulering værdipapirer -7.700

Kampagnefonden:

Saldo f.f. år	607.305
Kampagne forbrugt	-107.947
Årets tilskud fra skoler	489.040
	<u>988.398</u>

Egenkapital pr. 31. dec. 2018 5.733.655

Peter Bendix Pedersen *Per Svaneborg*
formand **kasserer**

Søren Brinck *Anne Simonsen*
sekretariatsleder **bogholder**

REVISIONSPÅTEGNING

Vi har revideret årsregnskabet for Dansk Friskoleforening for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2018.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, i overensstemmelse med god regnskabskik samt for intern kontrol med udarbejdelse af et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation.

Revisors ansvar

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2018 i alle væsentlige henseender er udarbejdet i overensstemmelse med god regnskabskik.

Asperup, den 6. marts 2019**ERNST & YOUNG, Godkendt Revisionspartnerselskab****Jens-Chr. Nielsen, statsaut. revisor**

FRISKOLEFONDEN UNDER DANSK FRISKOLEFORENING

Sammendrag af årsregnskab 2018

Indtægter

Udbytte af værdipapirer	69.576
Renter af pantebreve	68.907
Renter af udlån	3.150
	<u>141.633</u>

Udgifter

Revision	34.750
Styrelse og administration	66.925
	<u>101.675</u>

Resultat før ekstraordinære poster 39.958

Tilskud fra medlemsskoler	1.000
Regulering af hensættelse til tab	55.900

Årets resultat 96.858

Overskudsfordeling

Regulering af hensættelse til tab	55.900
Overført til disponibel kapital	40.958
Overskudsfordeling i alt	<u>96.858</u>

Balance pr. 31. december

AKTIVER

Kapitalaktiver

Depotkapitalkonto	425.078
Andel af uddelingsaktiver	-312.758
Beholdning af værdipapirer	3.598.289
Beholdning af pantebreve	1.072.500
Generel hensættelse tab pantebreve	-139.400
Debitorer	202.500
Kapitalaktiver i alt	<u>4.846.209</u>

Uddelingsaktiver

vedr. kapitalaktiver	312.758
Merkur 8401-1285750	106.312
Debitorer vedr. uddelingsaktiver	27.400
Udlån til skoler	300.000
Uddelingsaktiver i alt	<u>746.470</u>

AKTIVER I ALT 5.592.679

PASSIVER

Egenkapital 5.461.234

Kortfristede gældsforpligtelser

Kreditorer	34.746
Mellemregning Friskoleforeningen	96.354
Afkastkonto 3007669	345
Gældsforpligtelser i alt	<u>131.445</u>

PASSIVER I ALT 5.592.679

Formueforklaring pr. 31. december

Bunden kapital

Saldo f.f. år	4.841.410
Årets konsolidering	0
Kursregulering værdipapirer	-51.102
Regulering af hensættelse til tab	55.900
Bunden kapital i alt	<u>4.846.209</u>

Disponibel kapital

Saldo f.f. år	574.067
Overført fra overskudsfordeling	40.958
Disponibel kapital i alt	<u>615.025</u>

Egenkapital

Kapitalaktiver	4.846.209
Disponibel kapital	615.025
Egenkapital pr. 31. dec. 2018	<u>5.461.234</u>

Revisionspåtegning: Se næste side.

DANSK FRISKOLEFORENINGS UNDERSTØTTELSESFOND

Sammendrag af årsregnskab 2018

Indtægter

Udbytte af værdipapirer 136.029

Udgifter

Revision 19.125

Styrelse og administration 15.261 34.386

Resultat før skat 101.643

Skat 0

Årets resultat 101.643

Overskudsfordeling

Årets uddelinger 17.500

Overført til disponibel kapital 84.143

101.643

Balance pr. 31. december

A K T I V E R

Indestående i Forvaltningsinstituttet

Kapitalaktiver

Kapitalkonto 52.707

Bundne midler (andel) -2.353

Værdipapirbeholdning 9.144.947

Kapitalaktiver i alt 9.195.301

Uddelingsaktiver

Frie midler 658.951

Uddelingsaktiver i alt 658.951

AKTIVER I ALT 9.854.252

P A S S I V E R

Egenkapital 9.530.053

Kortfristede gældsforpligtelser

Frie midler 32

Kreditorer 19.125

Mellemregning Friskoleforeningen 297.042

Hensat til uddelinger 8.000

Kortfristede gældsforpligtelser i alt 324.199

PASSIVER I ALT 9.854.252

Formueforklaring pr. 31. december

Bunden kapital, saldo f.f. år 9.363.590

Kursregulering værdipapirer -168.289

Disponibel kapital 334.752

Egenkapital i alt pr. 31. dec. 2018 9.530.053

Søren Brinck

forretningsfører

I bestyrelsen:

Per Svaneborg Sven Wortmann

formand

Torsten Bo Kristensen

REVISIONSPÅTEGNING

Vi har revideret årsregnskabet for Friskolefonden under Dansk Friskoleforening og Dansk Friskoleforenings Understøttelsesfond for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2018.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, i overensstemmelse med god regnskabsskik samt for intern kontrol med udarbejdelse af et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2018 i alle væsentlige henseender er udarbejdet i overensstemmelse med god regnskabsskik.

Asperup, den 6. marts 2019

ERNST & YOUNG, Godkendt Revisionspartnerselskab

Jens-Chr. Nielsen, statsaut. revisor

JAMEN, *de* ER *jo* *tyske* – HVORFOR TALER *de* SÅ *dansk*?

Elever fra Gjerndrup Friskole fik en stor oplevelse, da de mødtes med børn fra Kaj Munk Skolen i Kappeln og knyttede nye venskaber igennem leg og oplevelser.

TEKST OG FOTO: PER ØLHOLM

”Vi er allerede bedste venner.”

De to 8-årige piger sidder tæt sammen på læsetrappen på Det danske bibliotek i Flensburg. De har set dukketeater sammen, leget og nu spiser de madpakke.

”Vi skal til at skrive breve til hinanden. Det var som om, vi bare fandt hinanden med det samme,” siger Marta Møberg Royal fra Gjerndrup Friskole ved Vejen om sin nye tyske veninde fra Kaj Munk Skolen i Kappeln syd for grænsen.

Aftalen om et besøg kom i stand til et kontaktseminar mellem Dansk Skoleforening for Sydslesvig, Grænseforeningen og Dansk Friskoleforening. Hurtigt faldt lærerne og lederne fra de to skoler i snak, og på kort tid strikkede de et udvekslingsprogram sammen.

”Som udgangspunkt ville vi gerne booste det tyske sprog med vores udskoling. Men det endte i stedet med et kultur-møde for de mindste. Og det er jo lige så godt,” siger Eva Schröder fra Gjerndrup Friskole.

Hun har i dag sin 1. klasse med i Flensburg. De har skrevet breve sammen med 2. klassen fra Kaj Munk Skolen i Tyskland. Eleverne her bliver undervist 100 procent på dansk

– også når de skal lære engelsk. De lærer altså et fremmedsprog på et andet fremmedsprog.

”Hun vender lidt rundt på ordene, men hun er virkelig god til dansk,” siger Marta om sin nye veninde Sophie Föh.

De to piger taler ivrigt om deres fritidsinteresser. Sophie sejler optimistjolle og kører på éthjulet cykel. Marta spiller klaver og bruger lidt tid på at forklare Sophie, hvad spejder går ud på.

TRESPROGEDE BØRN

Dagen i Flensburg er første fysiske møde mellem de to klasser og deres lærere. Begge skoler har også medbragt forældre, som slubrer kaffe, men ikke helt får talt så meget. Sproget er en barriere, modsat børnene, som bevæger sig hjemmevant på dansk.

”Hovedparten af børnene føler sig sikre på dansk, men selvfølgelig kræver det noget at bruge det over for nogen, som taler det indfødte,” siger klasselærer Anette Kinsky.

Hun fortæller videre, at størstedelen af eleverne i den dansk-tyske skole har tyske forældre, som vælger skolen ud

FAKTA – SYDSLESVIG

Sydslesvig er området mellem den dansk-tyske grænse mod nord og floden Ejderen mod syd. Det danske mindretal i Sydslesvig består af cirka 50.000 dansksindede, der som hovedregel taler både dansk og tysk. Det danske mindretal og dets institutioner, heraf 45 danske skoler, støttes af den danske stat.

FÅ BESØG AF ELEVER FRA SYDSLESVIG I UGE 20 - 2020

5.000 ELEVER FRA DET DANSKE MINDRETALS SKOLER I SYDSLESVIG SKAL PÅ BESØG PÅ DANSKE SKOLER I UGE 20, 2020 FOR AT FEJRE GENFORENINGEN OG SKABE RELATIONER MELLEM UNGE PÅ BEGGE SIDER AF GRÆNSEN. DER ER FORTSAT BEHOV FOR FRISKOLER, DER ØNSKER AT VÆRE VÆRT FOR SKOLER MED MELLEM 40 OG 140 ELEVER.

SIGURD BARRET KONCERTER OM GENFORENINGEN

Grænseforeningen og Sigurd Barrett vil formidle historien om Genforeningen i et nutidigt perspektiv i hele Danmark og Sydslesvig gennem 100 koncerter med Sigurd Barrett, en bog og nye sange.

MARKER 100-ÅRET FOR GENFORENINGEN DEN 14. MAJ 2020

Lav et event ved en af landets 650 genforenings-sten/mindesmærker den 14. maj 2020 – og bliv en del af den landsdækkende markering af 100-året for Sønderjyllands genforening med Danmark i 1920. Se hvor stenene er placeret på www.ambirk.eu.

FOR YDERLIGERE INFORMATION OM ALLE ARANGEMENTER KONTAKT FRISKOLERNES INTERNATIONALE KONSULENT JAKOB CLAUSAGER PÅ JCJ@FRISKOLER.DK.

fra pædagogikken og værdierne. Hvor det historiske kommer i anden række. For Daniela Wiese er det en kombination. Hendes mand er halvt dansk.

”Min mand har studeret til maskinmester i Fredericia. Vi har derfor oldeforældre i Danmark og føler et særligt bånd,” fortæller Daniela Wiese, mor til én af pigerne. Hun taler kun lidt dansk, måske lige så forsøgende, som de fleste danskere taler tysk.

”Mine børn bliver tresprogede og kan navigere mod både nord og syd, når de vil videre i deres liv,” siger hun.

Næste trin i kulturmødet mellem de to skoler er besøg med overnatning hos hinanden. I de små klasser skal de bo på skolen, senere skal børnene ud og bo privat hos hinanden. Og aftalen fortsætter til 6. klasse, hvor Kaj Munk Skolen sender eleverne videre i det tyske skolesystem.

”Vi er en lille friskole med få udenlandske elever. Det er vigtigt, at vise børnene hvordan man bor og lever i andre lande. Vi må ikke være nok i os selv,” siger Eva Schröder og fortsætter:

”Tænk hvis de knyttede venskaber og besøgte hinanden i ferier. Det ville da være fantastisk.”

For den tyske klasselærer handler det også om at vise eleverne, hvad Danmark er for en størrelse.

”Vi lærer dem sproget, men der er jo så meget andet – dialekten, traditionerne, værdierne og måden at være sammen på. Det får de her,” siger hun.

I biblioteket er støjniveauet steget. Drengene har højlydt indtaget en bogbus – Mercedes, selvfølgelig. Pigerne går i mindre grupper, hånd i hånd – og en flok leger købmand på en blanding af jysk, tysk og skoledansk.

”Det dejlige ved børn er, at de ikke har fordomme. De finder hinanden igennem legen, og så er det ikke så vigtigt, om du er tysk eller dansk,” siger Anette Kinsky fra Kaj Munk Skolen.

”Vi har selvfølgelig talt om Sydslesvigs specielle historie, og hvorfor de i dag er en del af Tyskland. Derfor var det også svært for vores elever at forstå, at denne klasse kunne tale dansk,” siger Eva Schröder.

Marta og Sophie indvilliger i at få taget billede sammen og giver hinanden et stort knus. De glæder sig til at mødes igen i Danmark. ●

ANDREAS KRUSAGER, 7. KLASSE

14-årige Andreas Krusager griner, da vi sætter ham til at løbe på bunden af svømmebassinet på Uhre Friskole ved Brande. Andreas har lært at svømme i dette bassin, som han på mange måder forbinder med friskolen og sin egen tid her.

”Hvor mange skoler har lige deres eget friluftsbad,” griner han.

Når Andreas skal fortælle om det bedste ved skolen, er han ikke i tvivl. Det handler om, at størstedelen af undervisningen kører i projekter, så dagene sjældent ligner hinanden. Senest har han designet og markedsført et system til genanvendelse af vand til toiletskyl. Han nyder, at skolen giver frihed og ansvar til eleverne. Både til at lære, men også hjælpe pedellen med praktisk arbejde, hvis du har brug for en pause.

”På den måde bliver du en del af skolen. Det er ikke bare en skole – det er min skole,” siger Andreas.

Fremtiden er endnu uskarp, men Andreas drømmer om at blive programmør. Lige nu nørder han i grundkoden til spillet Minecraft sammen med et par venner.

”Vi er mange forskellige unge her på skolen. Fra de helt stille, til dem, som taler hele tiden. Men vi nærmer os hinanden – det, tror jeg, er skolens fortjeneste,” siger Andreas Krusager.

DANSK FRISKOLEFORENING ER INTERESSEORGANISATION FOR GODT 338 FRISKOLER MED 49.000 ELEVER. SKOLERNE REPRÆSENTERER EN BRED VIFTE AF PÆDAGOGISKE OG IDEOLOGISKE LIVSANSKUELSER FRA GRUNDTVIG-KOLDSKE FRISKOLER, RUDOLF STEINER SKOLER, FLERSPROGEDE FRISKOLER, FREINETSKOLER, MENTIQA-SKOLER TIL LILLESKOLER OG MANGE ANDRE TYPER FRISKOLER.

VELKOMMEN TIL FORSKELLIGHEDERNES FÆLLESSKAB – DENNE GANG EN FRISKOLE, SOM ER SPECIALISTER I INNOVATION OG ENTREPRENEURSHIP.

Uhre Friskole

“

ALDRIG TO DAGE, SOM LIGNER HINANDEN

”

"Vi vil være med til at gøre op med en nulfejlskultur og medvirke til at vores børn og elever bliver robuste unge mennesker, der mestrer livet på godt og ondt."

TEKST & FOTO: PER ØLHOLM

FEM FASTE

Skoleleder

KENT LYKKE

Uhre Friskole

BLIV KLOGERE PÅ
FRISKOLERNES STORE
FÆLLESSKAB

Læs 5 FASTE via gratis app "Friskolen"
eller www.magasinetfriskolen.dk

1

HVILKEN HISTORIE KOMMER SKOLEN UD AF?

I 2005 overtog Uhre Friskole den gamle Uhre (kommunale) Skole. Skolen var i forvejen atypisk og blev i spøg kaldt Brande kommunale friskole. Vi har taget det bedste fra den gamle skole og krydret med de muligheder en friskole har. I dag har vi stort fokus på entreprenørskab og brugen af LEGO - og bliver brugt som udviklingsskole for mange projekter inden for den verden.

2

HVAD ER JERES DANNELSESSYN?

Jeg vil vende den om og spørge, hvad jeg gerne vil høre fra ungdomsuddannelserne om vores elever: De skal sige, at de er læringsparate, gode kammerater og har et ordentligt sprog internt og over for de voksne. De skal kende til værdien af traditioner, og at vi alle står på skuldrene af andre, der før os har gjort en forskel. Vi har nu været i gang så længe, at vi kan høste frugten og kan se, hvordan de unge klarer sig efter en fuld skolegang på Uhre Friskole. Det gør mig stolt, både som menneske og skoleleder, når jeg hører, at vores unge går forrest og er i stand til at agere forskelligt alt efter hvilken situation, de placeres i. Vi vil også gerne være med til at gøre op med en nulfejlskultur og medvirke til at vores børn og elever bliver robuste unge mennesker, der mestrer livet på godt og ondt.

3

HVILKE PÆDAGOGISKE TEORETIKERE ER I INSPIRERET AF?

Vi bliver i flere sammenhænge nævnt som Danmarks førende grundskole inden for entreprenørskab og læring. Derfor er det også naturligt inden for det felt, vi finder personer, vi lader os inspirere af. Der er mange, men jeg kan nævne Kjeld Fredens, Lene Tanggaard, Steen Hildebrandt, Michael Nørager som nogen, vi følger og bruger.

4

HVOR I JERES ORGANISATION SER MAN SKOLENS VÆRDIER I PRAKSIS?

Du ser og hører det på gangene. I samtalen mellem børn og voksne. Der er en ligeværdighed og venlighed, som favner alle. Du ser det i den måde, de små ser op til de store og den måde, de store behandler og omtaler deres små kammerater. En skole er aldrig bedre end de voksne, der arbejder i den. Jeg mener, vi har skabt et klart fælles sprog om det vi står for, og den måde, vi virker som skole.

5

HVAD ER JERES BEGRUNDELSE FOR AT VÆRE MEDLEM AF FRISKOLEFORENING?

Jeg ser foreningen som en malerpalet. Mangler der en farve, så mixer de dygtige medarbejdere i Friskolernes Hus den. Hvis jeg henvender mig med et konkret problem, så føler jeg altid, at jeg ikke længere er alene med det. Vi er ekstremt godt tilfredse med rådgivningen og samarbejdet.

”Unge ved alt om demokrati, men handler ikke”

Friskoler skal gå forrest, når det handler om at engagere børn og unge til aktivt demokrati. I spidsen for projektet står Caroline Mathilde Qvarfot, som snart lancerer et nyt begreb – ”frirumsskole”.

AF: PER ØLHOLM
FOTO: ANDREAS HAUBJERG

”Hvis unge tager demokratiet for givet – så har vi et problem.”

Caroline Mathilde Qvarfot er ægte bekymret over de undersøgelser om unges involvering i demokratiet, som hun de seneste måneder har gnavet sig igennem. Vi er tilsyneladende i Danmark gode til at lære børn og unge om demokrati, men så stopper det også her. Børn og unges demokratiske engagement er historisk lavt, og over halvdelen af unge har ikke lyst til at sige deres mening pga. tonen i debatten.

”Jeg tror vi mangler at stille børn og unge spørgsmål – hvad drømmer I om for vores fælles demokrati? Og så skal vi lytte,” siger Caroline Qvarfot og fortsætter.

”Det handler om at få børn og unge til at forstå, at DE er demokratiet – og at vi faktisk alle sammen bliver nødt til at blande os i samtalen. Det er ikke nok at vide – vi skal også gøre,” siger hun.

Ansættelsen af den tidligere lektor på Københavns Professionshøjskole er næste skridt i projektet Frirummet, som er et debat- og oplysningsprojekt skabt af de frie skoler med støtte fra TrygFonden. Første skridt var udviklingen af en ny debatform, som dyrkede nuancerne i stedet for mudderkastning. Nu handler det om at få den demokratiske samtale ind i grundskolen og tættere på eleverne – Frirumsskoler.

TILBUD, IKKE TVANG

Caroline Mathilde Qvarfot er selv friskole- og efterskolebarn, og har på egen krop oplevet mulighederne i at lave skole med ultimativ frihed. De frie skoler har historisk set haft tradition for at være kraftcentre for den demokratiske samtale.

”Som frie skoler er det vores ansvar at danne børn, som tager del i demokratiet. Og her er klassisk elevrådsarbejde i mine øjne ikke ambitiøst nok,” siger hun.

Lige nu er Caroline Mathilde Qvarfot i gang med at finde pilotskoler, som vil være med til at udvikle et ambitiøst demokratiprojekt, som senere kan komme alle skoler til gode.

”Vi kommer ikke med et fast koncept. Vi skal afsøge, hvor der allerede laves spændende ting, og hvordan vi kan styrke det og eksperimentere med nye former,” siger hun og afliver med det samme, at det handler om mærkater og certificeringer.

”En frirumsskole er et sted, hvor man har besluttet sig for at arbejde seriøst med elevernes og skolens engagement i den demokratiske samtale.”

FORMÅL:

Frirummet er et civilsamfundsinitiativ og en nutidig værdikamp, hvor lærere og elever på de frie skoler vil slå et slag for den komplekse demokratiske samtale og vores fælles demokratiske ansvar. Rundt omkring på friskoler, efterskoler og højskoler vil vi insistere på, at børn og unge har et ansvar for at involvere sig i demokratiet – og at deres visioner, spørgsmål og holdninger er vigtige ingredienser i en demokratisk samtale, som vi kan blive klogere af. Læs mere på www.frirummet.org.

PROJEKTANSVARLIG

- Caroline Mathilde Qvarfot
- Projektansvarlig, Frirummet
- Alder 31 år
- Cand. Mag. i pædagogik og dansk
- Bosat i Brønshøj

Vi søger en lærer!

Faarevejle Efterskole har i over hundrede år vokset sig stor og stærk i Lammefjordens sandede jord. Det er bl.a. lykkedes, fordi skolerne gennem årene har evnet at forny sig i takt med samfundets udvikling.

Vi er en Grundvig/Koldsk skole for nutiden. Vi giver, i de frie skolars tradition, vores elever personlige, sociale, digitale og faglige forudsætninger for at træffe deres egne valg i det samfundsfælesskab, de skal leve i.

Vi har, som fælles ambition og bestræbelse, til stadighed at undersøge og blive klogere på, hvad nutidens skole for livet indeholder og kræver. Den nysgerrige undersøgelse er en del af vores vision, pædagogik og profil.

Kan du genkende dine egne værdier i dette og er du interesseret i at indgå i et medarbejderteam der brænder for efterskole, ungdom, humor og solid faglighed, så er du måske vores nye kollega.

Vi forventer

- At du er uddannet lærer og kan undervise i både matematik og dansk - gerne suppleret af andre fag.
- At du er pligtopfyldende, engageret og aktiv
- At du er indstillet på en uforudsigelig hverdag med mange akutte pædagogiske opgaver.
- At du er fagligt og pædagogisk velovervejnet
- At du vil engagere dig som en synlig voksen i skolens aktiviteter og undervisning, og i elevernes frie rum.
- At du har en synlig lyst til at arbejde med unge mennesker.

Vi tilbyder

- En udfordrende og spændende hverdag i et pulserende miljø - i en landsby midt på Lammefjorden.
- En rigtig god arbejdsplads hvor kollegial opbakning, faglig sparring og åbenhed er grundpiller.

Ansøgning

- Yderligere oplysninger fås hos forstander Frank Ørndrup Elzer tlf. 2097 2795
- Ansøgningsfrist 1. april 2019.
- Samtaler forventes afholdt i uge 15.
- Ansættelse pr. 1. august 2019.
- Ansøgning til frank@ffeonline.dk.
- Ansættelse sker i henhold til overenskomst mellem finansministeriet og lærernes centralorganisation.

Se mere på skolens hjemmeside

www.faarevejleffriogefterskole.dk

Livsstilspiloter • Kokkelinje • TekLinje
Designlinje • Musiklinje • Fodboldlinje
Superhold • Fransk • Tysk • Fysik/Kemi
Weekender • Zanzibar • Elevhuse • 90 elever

GFE Glamsbjerg
Efterskole

www.gfeskole.dk

TA MAGA- SINET MED PÅ TUR

BROTHERS ACROSS BORDERS

BROTHERS ACROSS BORDERS GIVER DINE ELEVER MULIGHED FOR AT OPLEVE EN FLYGTNINGS SVÆRE HVERDAG I NÆROMRÅDERNE TIL SYRIEN. LÆRERVEJLEDNING MED ØVELSER OG OPGAVER FØLGER MED. MATERIALET MATCHER FELLES MÅL FOR 6. 7. 8. 9. KLASSETRIN.

TAG MED TIL NÆROMRÅDERNE PÅ
BROTHERSACROSSBORDERS.COM

GRATIS
INTERAKTIVT
UNDERVISNINGS-
MATERIALE

FUNDED BY THE EUROPEAN UNION
EU REGIONAL TRUST FUND 'MADAD'
الصندوق الاستئماني الأوروبي 'مدد'

rødekors.dk